

"Proletarec"
je delavski list
za misleče
čitatelje.

PROLETAREC

GLASILO
PROSVETNE
MATICE
J. S. Z.

OFFICIAL ORGAN JUGOSLAV FEDERATION, S. P.

GLASILO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTIČNE ZVEZE

57. — NO. 1295.

Entered as second-class matter, December 6, 1907, at the post office at Chicago, Ill., under the Act of Congress of March 3rd, 1879.

CHICAGO, ILL., 7. JULIJA (JULY 7,) 1932

Published weekly at
2630 W. 26th St.

LETO — VOL. XXVII.

VOLILCI V ZED. DRŽAVAH NA KRITIČNI PRESKUŠNJI

ZAVAJANJE Z OBLJUBAMI, KI JIH KAPITALIZEM NIKOLI NE IZPOLNI

Ameriško politično življenje na razpotju.—Dve stranki last enih gospodarjev.—Omotična agitacija

Letošnja volilna kampanja v Zed. državah ima povečano važnost zaradi krize, oziroma panike. Dokler so bili potisnjeni v nesigurnost le brezposelni delavci, so kapitalistični politiki in listi še trdili, da je prosperiteta tik za onim vogalom, ki se vsak čas prikaže.

Namesto prosperitete se je kriza večala. Tisoče in tisoče farmerjev je šlo na kant. Tisoče in tisoče delavcev je šlo živeti v "vasi", katerim pravijo "Hooverville". To so selišča kje ob kakih karalih in smetiščih, v katerih tabore bedni brezdomci. Sto in sto bank je propadlo in na tisoče delavcev, farmerjev in malih trgovcev je ob prihranke, da je njih stanje zdaj še bolj mizerno. Propadanja trgovin in drugih podjetij se množe. Število nezaposeljenih raste. Plače gredo navzdol, davki navzgor in z njimi tudi cene življenjskim potrebščinam.

V takem položaju sta imeli svoji nominacijski konvenciji republikanska in demokratska stranka. Predsedniški kandidati prve je sedanji predsednik Herbert Hoover, ki je še pred štirimi leti trdil, da je beseda "miloščina" za vselej odpravljena iz republikanskega slovarja. Predsedniški kandidat demokratske stranke je newyorský guvernér Franklin D. Roosevelt.

Obe stranki imata platformo ali program, po katerem se obljublja ravnati v slučaju zmagave. Obe stranki sta kapitalistični. To brez ovinkov pri-

znavaajo tudi vsi kapitalistični listi. V obema je nekaj takozvanih progresivcev, ki v kongresu od časa do časa nastopajo v vlogi kritikov, toda programa nimajo niti ne enotnih namenov. Obe sovražita "socializem" v kakršnikoli obliki. Obe sta za "zadostno pripravljenost Zed. držav na obrambo", kar znači pripravlanje na vojno. Obe podpirata imperialistično politiko ameriškega kapitalizma. Obe sta sovražni socialističnemu gibanju in obe se poslužujeta nasilnih naredb v zatiranju aktivnosti zavrednega delavstva, bodisi v občinah, okrajih in državah, v katerih si delita vladno moč, in večina poslancev obeh sprejema v kongresu reakcionarne postavbe pod masko "patriotizma", katerih namen je v resnici zatreti "rdečo nevarnost".

Obe stranki prihajata pred ljudstvo z obljubami, kako bosta znižale davke, odpravile krizo, rešile problem prehibicije, iztrebile zločinstva in korupcijo, protektirale prihranke vlagateljev v bankah, varovale civilne svobodščine ljudstva itd. Kolikor obljub, toliko prevar, kajti isto, kar obljublja v svojima platformoma, bi lahko izvedle pred štirimi leti, ali pred osmimi, ali pred šestnajstimi, ali pa letos še pred predsedniškimi volitvami, kajti vsa vladna, izvršilna in sodna moč je v njih rokah.

Vsak delavec, ki glasuje za eno ali drugo teh dveh strank, se s tem izjavi za nadaljevanje sistema in razmer kakršne so. Kapitalistična politika obeh strank je kriva, da je milijone in milijone ljudi ne samo v mizeriji nego tudi ob vse prihranke. Bila je taka od početka in bo, dokler jo ne odpravi kaka druga uredba.

Nov ekonomski red propagira socialistična stranka. Tudi ona ima platformo, ki se od republikanske in demokratske razlikuje kot dan od noči. Če zmagajo demokrate ali republikanci, ostane sistem kakršen je in bogati bodo postajali še bogatejši in revni še revnejši. Socialisti bodo razrede odpravili. Profit odpade in z njim vred temeljni vzrok izkoriščanja. Socialistična družba bo upravljala bogastva v prid vsega ljudstva. Kapitalistična jih protektira za njihove gospodarje, pa tudi če pri tem pogine lakote milijone ljudi. Kapitalisti imajo vzrok, da se navdušujejo za svojo stranko. Delavci naj si jih vzamejo za vzgled in spoznajo, da nimajo v strankama privatnih interesov ničesar iskati.

Imeniten biznis

Samo v Chicagu je bilo meseca junija 1,145 bankrotov s sodno proceduro. Tu banke niso vstete. Imovina teh podjetij in posameznikov, ki so prišli v konkurz, je znašala \$44,968,074. Zaradi sedanjih razmer bodo upniki zelo na izgubi. Slične slike nudi statistika vsak mesec v vseh krajih Zed. držav.

POGLED NA DEMOKRATSKI CIRKUS



Kakor na republikanski konvenciji, so tudi na demokratski, ki se je pričela 27. junija, mlátili prazno slamo največ in najburnejše zaradi prohibicije. Govorniki so se vrstili drug za drugim in se dušali, da je treba prohibicijo kratkoma odpraviti, zastopniki manjšine pa so argumentirali, da spada to vprašanje najprvo ljudstvu na splošno glasovanje, ki naj se izrazi, da-li je za ali proti prohibiciji. Vsa komedija pa je bila kajpada slepilo. Konvencija se je z ogromno večino izrekla za odpravo prohibicije. V zbornici poslancev, kjer ima demokratska stranka večino, pa so se še nedavno izrekli za "sušo". Svojo neiskrenost so torej sami dokazali. Isto velja za republikance. Na obeh konvencijah so se spretno izogibali socialnih in gospodarskih problemov, kar jim sicer ni bilo težko, kajti "delegatje" so bili največ kongresniki, senatorji, gubernorji, župani in drugi uradniki, ki imajo velike dohodke, razen teh pa je bilo več sto "bivših" političnih uradnikov in kapitalistov. Vsa ta "masa" delegatov, ki je šela nad tisoč oseb, ne ve še nič o pomankanju, "ljudstvo", katerega so n trpali na galerije, pa je bilo zaslepljeno s propagando za "dober pir" in je ploskalo mokrakrim govornikom ter demonstriralo včas po tri, in v več slučajih celo po četr ure in več. Edina stranka, ki ima v socialnih in drugih problemih res konstruktivno platformo ter program, je socialistična, toda kapitalistični časopisje o nji previdno molči. Pa mu ne bo nič pomagalo, kajti socialistična stranka dobiva v teh tednih med ljudstvom zaslobo kakor nobena druga.

CANKARJEVA DRUŽBA BO ZA LETO 1933 IZDALA MOLEKOVO KNJIGO

Listi poročajo, da izda Cankarjeva družba med svojimi knjigami za bodoče leto tudi povest "Dva svetova", ki jo je spisal Ivan Molek. Razen te izda običajni koledar, dalje povest "Strajk", ki jo je spisal Ara Grabeljšek, in knjigo "Včeraj je bilo, jutri bo," delo znamenite pisateljice Hermynie zur Mühlenove.

V Ameriki razpečava knjige Cankarjeve družbe knjigarna Proletarca. To je prvič, da izide povestna knjiga ameriškega slovenskega pisatelja v starem kraju in poleg še v tolikšni nakladi.

Ruske metode

Tudi v sovjetski Uniji odkrijejo tu in tam korupcijo. Nedavno so dognali, da je v državni trgovini v Moskvi za nadrobno prodajo v zvezi kakih pet uslužbencev, ki goljufajo. Začeli so preiskovati in ugotovili, da so opehrali državo in s tem ljudstvo za približno 10 milijonov dolarjev, kakor se je glasilo poročilo Associated Pressa iz Moskve dne 28. junija. Vseh pet glavnih krivcev je bilo obsojenih v smrt.

Če bi bila ameriška sodišča enako "brutalna", bi bila obravnava proti tistim bankirjem in spekulantom, katerim je dokazano, da so kradli milijone, pa se sedaj zvižajo, da so kradih legalno, že davno končane, pa tudi goljufivih bankirjev bi bile že konec.

FAŠISTIČNA REAKCIJA VARČUJE NA RAČUN BREZPOSELNIH DELAVCEV

Junkerji hočejo zadušiti socialistični tisk. — Demonstracije proti reakciji. — Poboji na ulicah

Vse strokovno organizirano delavstvo v Nemčiji je zagrnelo proti junkerski vladi, ker je začela s politiko varčevanja pri odtrgavanju kruha nezaposlenim. Podpora jim je znižana mnogo izpod tabele, ki jo določa zakon in na podlagi katere prispevajo v zavarovalniški sklad proti brezposelnosti zaposleni delavci in delodajalci. Na račun teh revežev hoče vlada, kateri načeljuje junker Franz von Pape, prihraniti to leto \$36,000,000.

Pretepi na ulicah se množe in Nemčija se nagloma bliža ali civilni vojni, ali pa prejemu sodu in s tem vladnemu terorju. Oziroma obojemu obenem.

Notranji minister von Pape-vega kabineta je poslal pruskemu ministarstvu zahtevo, da mora ustaviti socialistični dnevnik Vorwaerts zaradi kartuna, v katerem predstavlja bedne brezposelne, katerim je vlada znižala z diktatorskim dekretom zavarovalnino, na drugi strani pa na novo mobilizirane Hitlerjeve fašistične čete pod protekcijo vlade in v novih uniformah, ki stanejo dva milijona dolarjev. Pruska vlada je odvrnila, da po ustavi nima pravice izvesti ukaza centralne nemške vlade in ga valed tega ne bo izvršila. Ali von Pape-ov kabinet se medtem poslu-

žuje novih izjemnih naredb, kar je pač svojstvo vsake diktature, ki nima opore med ljudstvom.

Ker Hitlerjeva stranka operira bolj in bolj z geslom "smrt judom", so se začeli tudi Židje v Nemčiji pripravljati na obrambo, kajti če se začno pogromi, bo tekla njih kri v potokih.

V ponličnih pretepih so najaktivnejši fašisti in komunisti, ker jih oboji iščejo in izzivajo, oboji v namenu, da se Nemčijo vrže v vrtinec medsebojnega klanja, kar svet označuje z rafiniranejšo besedo "civilna vojna". Fašisti so prepričani, da jim bi taka časovna anarhija pripomogla na vlado in potem bi Nemčijo vladali natančno po Mussolinijevem vzoru. Komunisti pa upajo, da bo vsled delikatne industrialne strukture, s katero je preprežena Nemčija, fašistom nemogoče kontrolirati bedno maso in v povečanem kaosu bi sledil fašistični revoluciji komunističen prebrat in nato "diktatura proletariata". Oboji spekulirajo na stroške ljudskega klanja in skrajne mizerije, kar hočejo socialisti v interesu ljudstva preprečiti. Milijoni v Nemčiji in drugod upajo, da se jim težka naloga, ki je najtežja izmed

Vojna nevarnost v Aziji se povečava

Dogodki na daljnem vzhodu, v glavnem v Mandžuriji, kupičijo bolj in bolj vzroke za vojno med sovjetsko Unijo in Japonsko. Vlada v Tokiu sicer zagotavlja, da nima prav nobenega namena napasti Rusijo. A faktično je proti nji že v vojni. Z osvojitvijo Mandžurije je japonski imperializem dobil deželo ob meji sovjetske Sibirije, kamor zdaj pošilja svoje vojaštvo in zračne vojne flote. Japonski generalni štab je začel z osvajanjem na vzhodu Mandžurije. V Harbin, ki je bil dolgo priznan za rusko sfero vpliva, so Japonci poslali armado šele ko je bila Mandžurija na vzhodu že vsa v njihovi oblasti. Harbin je važno trgovsko mesto in središče rusko-kitajske vzhodne železnice. V Harbinu je na tisoče ruskih belogardistov in več tisoč državljanskih vojakov sovjetske Unije, ki so ji lojaini. Iz Harbina je šla japonska okupacijska armada dalje proti severni Mandžuriji do mest ob sibirski meji. Vsa rusko-kitajska železnica na mandžurskem ozemlju je zdaj pod kontrolo japonske armade.

To niso edine provokacije proti Rusiji. V Moskvi vedo, da se je japonski imperializem odločil okupirati zase Mandžurijo, kakor je svoječasno okupiral v vojni z Rusijo Korejo in Port Artur. Japonska je sicer v siloviti gospodarski krizi in finančni paniki, toda militarističnim imperializmom, ki zdaj kontrolirajo vlado, to ni v oviro, nego smatrajo, da je baš zdaj čas začeti z novimi osvajanji.

V obmejnih mestih med Sibirijo in Mandžurijo si stoje pojačane ruske in japonske čete zdaj blizu druga druge. Vzlic zatrdjevanju obeh vlad,

da jim je edino za mir, so zdaj dani vsi pogoji, ki lahko vzgo vojno. Rusija je ne išče, ker nima z njo česa pridobiti. Ona ne zasleduje ne v Mandžuriji, ne na Kitajskem osvojevalnih namenov. Drugače je z Japonsko, kateri je doma tesno in išče razmaha. Zato je vzela Mandžurijo in kuje načrte tudi za osvojitve velikega dela ruske Sibirije. Rusija ima v Sibiriji precejšnjo armado in utrjuje svoje postojanke. Japonska jača svoje posadke v Mandžuriji, ki se utrjuje na strateških mestih. Če pride do vojne, bo v njo kaj kmalu pritegnjena tudi Kitajska. Vlada v Nankingu se pogaja z Moskvo za priznanje in zvezo. Ta spopad med Rusijo in Japonsko bi imel v sebi vse kalí za užig nove svetovne vojne.

Socialistična internacionalna je nedavno izdala manifest, v katerem nalaga svetovnemu proletariatu, naj stori vse v svoji moči, da vojno prepreči. Če bo to nemogoče, socialistična internacionala izjavlja, da bo delavstvo pod njevo kontrolo proti klanju aktivno delovalo in pomagalo sovjetski Uniji moralno in dejansko. To je velik vzrok, da se kapitalistične velesile vojne boje, ker jih je strah pred revolucijami.

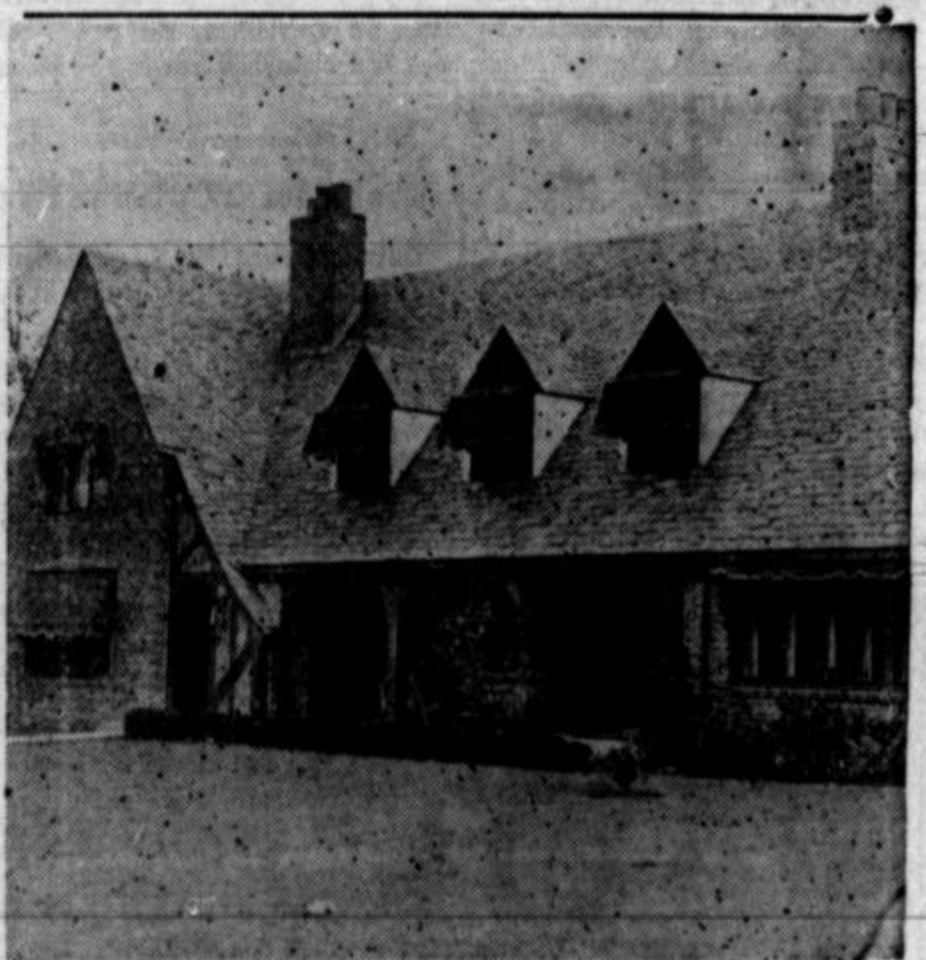
Volitve v Mecklenburgu

Pri deželnozbornih volitvah v nemški provinci Mecklenburg-Schwerin so dobili fašisti 29 mandatov (preje so imeli dva), socialisti 18 (preje 20), nacionalisti 4 in dva pa pripadata drugim skupinam. Vseh poslancev je 58. Fašisti imajo v novem deželnem zboru skupno z nacionalisti večino glasov.

Soc. stranka napreduje

Vsak teden je ustanovljenih v raznih krajih Zed. držav od 10 do 15 novih postojank soc. stranke.

"Sport", ki se enim bogato izplača



Na sliki je razkošna vila pugilista Jack Sharkeyja v predmestju Bostona, Mass. Ko se je zadnjič pretepal v New Yorku za "svetovno prvenstvo" z Nemcem Schmelingom, so mu sodniki—pravijo da popolnoma krivem—prisodili zmago in zdaj je on "čampion". Za kratkotrajno lokanje je dobil vsega skupaj nad trideset tisoč dolarjev, promotorji pa so vzeli nad \$400,000 vetopnina.

NAŠ PROGRAM

Boj proti sedanemu sistemu in za socializem do zmage.

- Večja socialistična stranka.
- Več klubov JSZ z večjim številom članstva.
- Več aktivnosti v klubih.
- Več socialističnega mišljenja med socialisti.
- Več društev v Prosvetni matici.
- Več kulturnih društev z delavsko ideologijo.
- Več delavske prosvete v delavskih organizacijah.
- Poostritev borbe proti zavajalcem.
- Gojitev socialističnega prepričanja v delavcih, da postane nepremagljivo.

IZČRPEK ZAPISNIKA SEJE EKSEKUTIVE J. S. Z. dne 1. julija 1932.

Redne seje eksekutive in drugih odborov JSZ dne 1. julija so se udeležili Filip Godina, Fred A. Vider, Fr. Zaitz, George Maslach, D. J. Lotrich, Blaž Novak, Fr. Mrgole, Angela Zaitz, Anton Garden, Ivan Molek, John Rak in tajnik Chas. Pogorelec.

Odsotni so bili zaradi dela, sej ali drugih vzrokov Fr. Alesh, Joško Oven, Peter Kotkovič, Sava Bojanovič in Fr. Udovič. Slednji se je udeležil seje pozneje. Navzoč je bil tudi John Olip.

Za predsednika je bil izvoljen Godina. Zapisnik prejšnje seje je bil sprejet.

Tajnik zveze s. Pogorelec je poročal med drugim o obnovitvi kluba št. 230 na Library, Pa., v katerega je na sestanku obljubilo pristopiti 13 oseb. Pri reorganizaciji je sodeloval s. Jos. Snoy. Za začasnega tajnika je bil izvoljen Ritonia, od katerega pa še ni poročila.

V kampanjski fond je bilo do te seje prejeto \$216.38. Akcija za zbiranje tega sklada zdaj organiziramo in je vzlic krizi pričakovati, da bomo v stanju izdati letake in drugo kampanjsko gradivo v slovenskem, srbo-hrvatskem in angleškem jeziku.

Odbor za organiziranje kampanje, v katerem so Garden, Lotrich in Godina, je imel sestanek in poročal, da bo razposlanih v prilog kampanjskega fonda nad tisoč pisem vsem društvom. Podvzeta bo agitacijska tura v Penni in Ohio in v prevzem tega dela bo povabljen s. Podboy. Dalje se bo urgiralo klube, da skličejo shode in na sodruge, ki so zmorni govorništva, da nastopijo z agitacijskimi govori kjerkoli je prilika.

Na osrednjem zapadu se priredi shode s sodelovanjem govornikov v teh državah. Razposlanih bo 25,000 izvodov socialistične platforme; tudi en hrvatski letak se že razpošilja. Angleško poslujočim društvom bodo poslani letaki in pamfleti v angleškem jeziku.

Prosvetna matica. — Odbor je imel sestanek, na katerem je bilo zaključeno, da se izda pamflet s poljudnim razlaganjem socializma. Uredil ga bo Ivan Molek. Razposlan bo društvom Prosvetne matice z eno s povestno knjigo.

Rak poroča v imenu odbora za sestavo statuta za angleško poslujoče odseke, da so imeli sejo, na kateri so o stvari razpravljali na podlagi Klaričeve resolucije, kakor je določil prošli zbor v Milwaukeeju. Čita točko za točko in tolmači pri-

poročila ter spremembe. V tem odboru so Rak, Godina in Vider. Bilo je sklenjeno, da na podlagi svojih priporočil, resolucije in sedanjih pravilnih izdelajo za angleške mladinske odseke naših klubov statut v obliki posebnega člena pravil in ga predložijo prihodnji seji.

S. Zaitz, tajnik stavbinskega odseka, poroča, da smo imeli v banki večjo vlogo na čekovnem računu, ki je bila transferirana v stavbinsko društvo. Slovenska sekcija pa ima v banki hranilno vlogo v vsoti \$54. Sklenjeno, da se jo dvigne.

Maslach poroča o delitvi hrvatskega socialističnega letaka, ki ga je izdala JSZ, med delegati III. konvencije HBZ v Garyju, na banketu delegatov, in članov ter na pikniku Zajednice v Desplainesu. Bili so dalje razdani med Hrvati in Srbi v Chicago ter več drugih naselbinah.

Bilo je sklenjeno, da se izda tudi socialistično platformo v srbo-hrvatskem jeziku.

Konferenca JSZ v zapadni Penni

Konferenca soc. klubov in društev Prosvetne matice z delokrogom v zapadni Pennsylvaniji se vrši v nedeljo 31. julija v Slovenskem domu, MOON RUN, PA. Prične se točno ob 10. dopoldne D. S. T.

To bo prva konferenca po IX. zboru JSZ. Na dnevnem redu bo poročilo delegata in drugih zastopnikov o zboru, poročilo in razprava o konvenciji soc. stranke v Readingu, Pa., o naši agitaciji, naši kampanji in shodih, o agitaciji za Proletarca in naše klube, o delu Prosvetne matice, o položaju med premarjarji itd.

Vsi klubi in društva Prosvetne matice NAJ IZVOLJO ZASTOPNIKE. Na konferenco so vabljeni tudi drugi člani in somišljeniki.

Po konferenci ob 2. pop. bo predavala s. ANNA P. KRASNA o ženstvu v delavskem gibanju. Ženske, moški in mladi. JACOB AMBROZIĆ, tajnik. Dina je vabljena, da pride na to predavanje in obilnem številu.

Listnica uredništva

Zaradi praznika v pondeljek pošta ni dostavljala pošiljatev. Dopise, ki bi drugače dospeli v urad v pondeljek, smo prejeli še le v torek, ko se Proletarca vloga v forme. Objavljeni bodo v prihodnji izdaji.

Cleveland, O. — Pošljite do konca avgusta.

ZANIMAJTE SE ZA BODOČNOST VSAJ ZARADI OTROK



Otroke ste dali v šole, da se jim bi godilo boljše nego vam. Zdaj ko imajo svoje di'ome, eni tudi že praktično znanje v svojem poklicu, vidite, da so med brezposelnimi prav tako kakor vi. Ako vam bi ne bilo jasno dozdej, vam je resnico razodela ta kriza: pod kapitalizmom so izpostavljeni brezposelnosti in njenim posledicam prav tako študijanci kakor težaki. Ako hočete, da se te razmere izpremenijo, je čas, da pridete v socialistično gibanje. Ko zmagamo, boste vi sigurni svojega kruha in dela, otroci pa oskrbe, kakršno jim od vsega srca želite.

Ovire, ki jih je treba premagati

Canonsburg, Pa. — Deveti redni zbor JSZ dne 28.—30. maja v Milwaukeeju, na katerem mi je bila dana prilika zastopati klub št. 118 in druš. št. 138 SNPJ., je napravil name prav dober vtis.

Zbori JSZ se od konvencij naših podpornih organizacij precej razlikujejo. Delegatje, ki pridejo na naše zборе, ne dobe visokih dnevnice in eni tudi potujejo na svoje stroške. Zavedajo se važnosti in nalog, ki jih ima JSZ zato store vse v svoji moči, da ojačajo njeno delo.

Veliko je naselbin, v katerih JSZ še nima postojanke. Marsikatera bi jo lahko imela, a nihče izmed somišljenikov ne podvzame iniciative. Ako bi pridobil za ustanovitev kluba par drugih, pa je postanek kluba par drugih. Nato se začne število aktivnih članov večati in socialistična stvar ni več samo na papirju. S samimi pozivi se navadno nič ne doseže, če ni za njimi nikogar, ki bi jih izvajal. Treba se je potruditi in premagati prve ovire, ki so povsod v početku najtežje, a ko je kolo enkrat namazano, pa kaj rado teče.

Ponekod močno boleha jo na osebnostih, katere so v marsikateri naselbini temeljna ovira napredku. Seveda ni ta bolezen razširjena samo med Slovenci, ampak med vsemi narodi, ker je to pač ena izmed človeških slabosti. Ali v organizaciji tako resne politične stranke kakor je socialistična, z njenimi velikanskimi nalogami, ne bi smele zaradi osebnosti nastati nikake ovire. Socialistični klubi niso bratovščne. Je že res, da bi bilo lepo, ako bi bili vsi člani intimni prijatelji, toda prijateljstva je malo na svetu, pravzaprav mnogo manj kot ljudje mislijo. Že navadno znanstvo zamenjujejo s prijateljstvom. Najbolje za klub je, če znajo sodrugi osebnosti premaga-

ti ali pa se jim popolnoma izogniti. Ako pa je to nemogoče, je treba v odnošajih na sejah nanje pozabiti in jih smatrati kot nekaj privatnega, kar se mora pustiti pred vrati klubove zborovalne dvorane. To ni težko, in če se bi člani ravnali po tem pravilu, bi se marsikateri klub lahko podvojil v članstvu. Namen socialistične organizacije je gojiti aktivnosti za izobraževanje delavcev ter agitacijo za zmago socializma. Vsak član bi moral v socialistični postojanki misliti in delati le v tem širokem pravcu, pa se bi izognili marsikateremu nesoglasju.

Če se Jožetova žena skrega z Janezovo zaradi kakšne malenkosti, je to človeško razumljivo, čeprav ni pametno. Ampak da se bi potem radi tega zasovražila še Jože in Janez, bi bilo še bolj nespametno. Neopustno pa je osebne spore privleči potem še na sejo, ali pa jih v medsebojni napetosti prenašati tudi na druge. Razumevanje drug drugega v prijateljskem duhu je najboljšo jamstvo proti osebnostim.

Enako važna stvar za jačanje našega gibanja je časopisje. Če hočemo pri jesenskih volitvah doseči velike uspehe, je treba razpečati med delavstvo mnogo socialistične literature. Komur je za prosvetanje socialistične organizacije med našim ljudstvom, mora sodelovati pri širjenju Proletarca. Dobro vemo, da se bi Proletarca zelo lahko razširilo, če se bi šlo le zato, da lovi naročnike. List, ki bi ugajal povprečnemu čitatelju in bi se zdel tisočerm in tisočerm zanimiv, bi bilo lažje uveljaviti kot pa list, kakršni mora biti Proletarac. Socialistični list ne izhaja zato da bi ugodil okusu več-

ne, pač pa, da širi socializem. Zlasti v krizi kot je sedanja ne sme dati socialistični list nikake oncesije, nego voditi boj strogo v socialističnem smislu za delavske pravce. V interesu delavca je, da čita list, ki izhaja njeemu v korist. Ako se ne zdramijo in se ne navzemajo socialističnih nauk, ne bo delavske zmage.

Za jesenske volitve imamo kandidate v vse urade. Ali samo to še nič ne pomaga, če ne bo aktivnega članstva, ki bi vršilo agitacijsko delo. Potrebujemo torej krepkih organizacij in močno časopisje. Sodrug, na noge, da spravimo to dvoje na vrhunec. Ko enkrat naše organizacije ojačamo in časopisje razširimo, ne bo treba več dvomiti v delavsko zmago. Pogoji za uspeh socialističnih akcij so zdaj v Zed. državah nad vse ugodni. Vse pa je odvisno od našega dela. Kdor se smatra za socialisto, naj bo aktiven v socialistični armadi. — John Koklič.

Naročnikom, klubom JSZ in društvom Prosvetne matice

Vsled izrednih razmer, ki so prizadele banke, prosimo organizacije, naročnike in zastopnike Proletarca, da pošiljajo denar po poštni nakaznici (Postal Money Orders). Vse kar ima stike z listom naslavljajte: PROLETAREC, 3639 W. 26th ST., CHICAGO, ILL. Drugo, kar ima stike z J. S. Z. ali Prosvetno matico pa: JUGOSLAV FEDERATION S. P., 3639 W. 26th ST., CHICAGO, ILL. Ne pošiljajte nakaznic na ime posameznika, pač pa kot zgoraj omenjeno. TAJNIŠTVO JSZ. IN UPRAVIŠTVO PROLETARCA.

ska fronta zdaj v vzhodnem Ohio.

Kadar delavstvo apelira na zakonodajo za pomoč nezaposlenim, ni denarja. Kompanije isto trdijo, da ni denarja. Ravno tako občine in okraji. Ali kadar se lote boja proti organiziranemu delavstvu, ga je dovolj za milico, za deputije, aeroplane, vsakojake straže in za njih propagando.

Koncem junija sem obiskal z družino več sodrugov in prijateljev v Johnstownu in okolici. Tudi pri tajniku kluba št. 5 Fr. Podboyju smo se ogledali, pa ga ni bilo doma. Je šel črešnje obirat. Nazaj grede smo se v Latrobu ustavili pri Fradlovih. Seveda jaz nikoli ne grem v posete po naselbinah brez agitacijskih namenov. V Johnstownu je bil naš glavni stan pri Langerholcu, ki je znán delavec za pokret. Njegova hči Francka, ki je zastopala na IX. zboru klub št. 5, je interesirana v razvoj stranke in našega gibanja vobee in zna tudi dobro razpravljati, ali debatirati, če hočete. Opaskar je bil tudi priča mojega obiska. Ampak sedaj ima smolo, že ve zakaj. Udeležili smo se tudi piknika SBSPD, na katerem je pel hrvatski pevski zbor Rodoljub. Ako zaslužijo kak zbor priznanje, je "Rodoljub" gotovo med njimi. Velika škoda za piknik je bila nevihta, ki je okrog 5. ure razgnala udeležence, ravno ko bi imelo postati najbolj živahno. V omenjenem društvu je mnogo naših sodrugov.

Omenil bi tudi člana, ki je nasprotnik poštenega delavskega gibanja in trdi nesmiselnosti, pa to za enkrat izpuštim. Je že tako, da ni nobena njiva brez plevla.

Tu pridno nabiramo podpise na socialistične peticije. Moramo se žuriti, ker je časa za ta posel malo in je treba 35,000 podpisov. Ni jih težko dobiti, samo raztolmačiti je treba vso stvar, pa se ljudje nič ne branijo.

Socialistična misel dobiva med ljudstvom vedno več pozornosti. Človek se kar čudi, ko posluša nekaj indiferentne delavce, ki se zdaj pogovarjajo o socialistični stranki.

Prihodnja seja št. 5 bo v nedeljo 17. julija ob 10. dop. Pričakuje, da se je udeležijo tudi nekaj somišljenikov izmed Amerikancev. Sklepali bomo tudi o kampanjskem shodu, ki ga ima klub v svojem agitacijskem načrtu. Člani in somišljeniki so vabljeni, da se je udeležijo v čimvečjem številu. Napravimo v Bridgeportu centrum socialističnih aktivnosti.

Joseph Snoy.

PRIPOROČILO DOPISNIKOM

Poročajte o dogodkih v naselbini, o shodih, prireditvah, o stanju socialističnih in drugih organizacij, o razmerah in obratih, o unijah, stavkah, o socialističnih kandidatih itd.

NE PIŠITE člankov, kajti to je delo urednika in sodruštva, ki imajo znanje v časnikarstvu.

Ako se boste ravnali po tem pravilu, bo vaš dopis zanimiv, in ob enem informira čitatele drugod, v čem in koliko se udeležujete in koliko jako je delavsko gibanje v vašem kraju. Članke v dopisih pa le malokdo čita.

Važna seja v Sheboyganu

Sheboygan, Wis. — Prihodnja seja kluba št. 235 JSZ se vrši dne 14. julija (drugi tetrtek v mesecu) ob 7:30 zvečer v običajnih prostorih.

Zaradi važnosti, ki jo bo imela, je članstvo prošeno, da se je polnoštevilno udeleži.

Gre se med drugim radi akcije za pridruženje moškega pevskega zbora "Danica" h klubu št. 235, v katerem bi potem posloval kot pevski zbor Danica, odsek kluba št. 235 JSZ. Na obeh straneh priznavamo, da le v skupnosti je moč. Izvoljen je bil že pripravljajni odbor za sestavo pravil za pevski odsek, ki bo svoj načrt predložil bodoči seji v razpravo in sklepanje.

Da ne bo pozneje nesporazumov ali morda celo očitkov, je potrebno, da pridejo na prihodnjo sejo vsi klubovi člani in članice in istotaki člani zbora Danica.

Frances Skrube, tajnica.

Skrb za blagajno v dveh prizorih

Med delegati, ki so podpisali resolucijo glede JRZ na konvenciji SSPZ, je tudi Jurij Previc iz Exporta, Pa. Ker ima pravico podpisovati resolucije ravno tako kot kdo drugi, mu je nihče ne odreka. Tudi je pravilno, da se briga za blagajno in da išče najboljše metode za razpolaganje z njimi.

Jurij Previc je bil blagajnik kluba št. 195 JSZ v Exportu, Pa., kateri je razpadel, ni pa razpadla blagajna, ki je ostala pri Previcu. Opozoren je bil večkrat, da je klubovo imovino po določbah v pravilih JSZ dolžan izročiti v upravo tajništva JSZ. Če ga je na to kdo opomnil osebno, je dobil robot odgovor. Pisma tajništva JSZ je ignoriral.

Predno se bi torej pečal z drugimi blagajnami, bi bilo priporočljivo, da najprvo izravna, kar se tiče blagajne omenjenega kluba. — Pen.

Socialistični piknik v Chicagu

Chicago, Ill. — V nedeljo 10. julija priredi socialistična stranka čikaškega okraja velik kampanjski piknik v Elm Tree Grove na 6542 Irving Park Blvd. Vzemite katerokoli karo do Irving Park Blvd., tu se presedite na Irving Park Blvd. karo in se peljite zapadno do konca, kjer je imenovani pikniški vrt.

Glavni govornik na pikniku bo član stranke eksekutive in tajnik soc. stranke v Wisconsinu s. Leo Kryzicki. Razen njega bo več drugih dobrih govornikov. Poskrbljeno bo, da se bodo udeleženci lahko dobro zabavali.

Vstopnice so po 30c in jih dobite pri članih JSZ in v uradu Proletarca. Slovenci in naši sodrugji Srbi bomo imeli svoje omizje. — P. O.

Drugi mesec se gotovo obrne na boljše

Finančni ekspert ta in ta pravi, da se gospodarska situacija obrne temeljito na bolje že prihodnji mesec. Ta molitvica je ponavljana v ameriškem kapitalističnem časopisju ves čas, od kar priznava krizo.

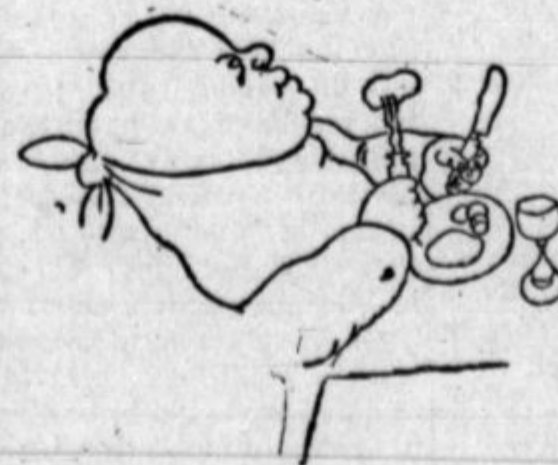
KLUBOM IN DRUŠTVOM

ALI želite svojim priredbam čimveč moralnega in gmotnega uspeha?

OGLAŠAJTE JIH V PROLETARCU!

V TEJ ŠTEVILKI na 5. strani

NOVA POVEST Smola kapitalista Mejača



Politika na konvenciji H. B. Z.

(Konec.)

Konvencija Hrvatske bratske susednice, ki je pričela 13. junija, je trajala dva in pol tedna. Galame ni bilo še na nobeni toliko kakor na tej. Dnevne so bile \$8. Stela je nad 260 delegatov in glavnih odbornikov.

Konvencija je trajala od prve do zadnje ure v napetosti in strastni borbi med takozvanimi narodnjaki na eni strani in "jevočkrališi" na drugi. V svoji strategiji so skušali komunisti narodne delegate v hrvatskem šovinizmu prekositi, kar se jim je posrečilo. Voditelji obeh skupin so namreč "manevrirali", da si pridobe, ali pa ohranijo "delegata, koji ne zna za misli svom mozgom". Iz tega razloga sta skušale obe skupini prikupiti se najbolj nevednim, ki so bili na konvenciji "balance of power".

Izmed odbornikov slovenskih organizacij sta prišla pozdraviti konvencijo Vincenc Cankar od SNPJ in Jos. Zalar od KEKJ. SSPZ ji je poslala brzojavni pozdrav.

Odbor za resolucije je bilo predloženih okrog 120 raznih resolucij, ki so zahtevale samostojnost Hrvatske, odstop kralja Aleksandra, podporo Medjunarodni radniški obrani, nezaupnico odbornikom itd. itd.

Stališče Zajednice do Jugoslavije je objasnjeno v posebni resoluciji, ki jo je pod načelstvom delegata Besenića iz Detroita predložil resolucijski odbor. Ne izreka se za ločitev Hrvatske od Srbije, pač pa obsoja beogradsko diktaturo in zahteva svobodo za Hrvatsko v mejah Jugoslavije. Eni delegate so resolucijo ljuto pobijali in argumentirali, da naj konvencija kratkoma izreče za odcep Hrvatske, toda so bili pri glasovanju poraženi.

Več o tem sledi pozneje v ter poročilu.

Resolucija odbora, da HBZ ostane v Jugoslovanski bratski federaciji, je bila sprejeta z 78 proti 70 glasovom. Ostali delegatje niso hoteli glasovati. Kakor so se komunisti na konvenciji v St. Louisu za stvar navduševali, tako so jo na tej omalovaževali, pa tudi narodnjaki niso pokazali zanjo nikakega večjega zanimanja.

Na seji v soboto 25. junija so se vršile vroče debate, v katerih so nastajali tudi pravcati izgredi med delegati in prisostvujočimi člani, zaradi vprašanja, da-li naj se izključena F. Borića, tajnika komunistične Nat. Miners unije, sprejme nazaj v HBZ. Bil je črtan na podlagi obtožbe, da intrigira in blati ter laže o glavnih odbornikih. Po dolgotrajni diskuziji ter vpitju vsevprek je prišlo do glasovanja, ki je odločilo, da se ga sprejme nazaj v Zajednico.

Isti dan so vzeli v pretres prav viharan pretres, "ordenaško zadevo". Dva glavna odbornika, namreč predsednik Zajednice Gazdić in blagajnik Jonić sta dobila svoječasno od jugoslovanske vlade odlikovanje, menda je bil red Sv. Save III. ali bogzna kakšne vrste. Bila sta takrat povabljena od jugoslovanskega poslanstva v Washington, ker so jima pripeli medalje za njune narodne zasluge. Če ne bi bili Hrvati jezni na Srbe, se bi nad njunim "odlikovanjem" zgražali le zavredni delavci, tako pa je "ordene" ali odlikovanja obsodila vsa hrvatska javnost, razen skupine, ki trobi v kraljevaški rog. Že takrat sta pod pritiskom članstva prišla oba glavna odbornika pred poroto HBZ, katera ju je na zahtevo večine društev obsodila z ukorom in

\$25 globe, četudi ni nikjer v pravilih, da glavni odborniki ne smejo vzeti ordena, pa magari orden sv. Sava XIII. vrste. Bili bi jih brzkone izključili, če se ne bi bali tožbe, kakor so tolmačili porotniki delegaciji.

Komunisti, ki so priložilo izrabili z apeliranjem na narodni čut Hrvatov, so zahtevali, da se oba izdajalca hrvatskega naroda vrže z odborniških mest. Z njimi je potegnil še Kuharić s svojo skupino, katera je za prepogojno ločitev Hrvatske od Srbije in Jugoslavije. Obe skupini sta šli potem skupno in po dolgi debati in galami je bil na poimenskem glasovanju sprejet predlog komunistične Snelerja iz Clevelanda, da se imenovana ordena izreče nezaupnico. Tudi narodnjaki so bili vsled taktičnih razlogov prisiljeni glasovati "za", eni pa so se glasovanju izognili z odhodom iz dvorane. To glasovanje je bilo ob enem glasovanje za hrvatski šovinizem in proti takozvanemu jugoslovanstvu. To potrjuje komunistični "Radnik" sam v številki z dne 27. junija, kjer piše z naglasom sledeče: "Ovdje treba napomenuti, da se nije glasalo samo da se osudi Gazdića in Jonića, nego više, to je bilo u glavnem glasanje protiv Jugoslovanstva."

Predlog s tem tolmačenjem je predložil delegaciji kot že omenjeno vodja komunistične skupine delegat Sneler, podprli so ga Kuharićev hrvatski separatisti (propagatorji za samostojno hrvatsko državo) in ostali narodnjaki pa so bili moralno primorani glasovati za predlog, da se s tem izrazijo za hrvatsko in proti "jugoslovanstvu". 241 delegatov je glasovalo za predlog in 8 proti. Mnogo galame in buke je bilo ko so razpravljali o plačah.

Upravnim odbornikom in nameščencem so jih znižali 25 odstotkov, a drugi dan so predlog "s spremljevanjem burnih prizorov" zavrgli in nato znižali plače le 20 odstotkov.

Pravila HBZ določajo, da se Zajednica kot celota in ne posamezna društva ne smejo pečati s politiko in ne z verskimi vprašanji. Toda konvencija je porabila največ časa ravno vsled političnih debat in demonstracij ter precej tudi zaradi verstva, kar le dokazuje, da so take točke nesmiselne, kajti v praksi so neizvedljive.

Dne 27. junija je predložil delegat Mandić resolucijo, s katero naj se bi HBZ izrekla ne samo proti beogradski diktaturi, nego za samostojno hrvatsko državo. Predsednik resolucijskega odbora Besenić je tolmačil, da je konvencija že sprejela odborovo resolucijo, ki izraža stališče Zajednice z ozirom na Hrvatsko in Jugoslavijo. Omenjam jo v začetku tega poročila. Ker pa je v bistvu za ohranitev Jugoslavije, je Mandić pri svoji resoluciji vztrajal in podprli so ga komunisti in Kuharićev ultra nacionalistični hrvatski blok. Besenić je apeliral na delegacijo, naj resolucijo odkloni.

Več drugih delegatov je argumentiralo, da bi bil odcep Hrvatske od Jugoslavije voda na mlin Mussolinijevim imperialističnim težnjam, začeli so se medklici in nastala je spet silovita galama, buka i vuka. Predsednik konvencije je vpil, da je to čezdalje bolj politično zborovanje, dasi točka 4 zajedniških pravil zabranjuje politične razprave. Delegat Gučić iz Akrona je vpil, da resolucijo podpira, kajti Hrvatska mora postati svobodna, njej se mora dati pravico samoodločevanja, da ne bo pod nobeno imperialistično kapo, nego čisto svobodna, samostojna država radnika i seljaka. Nato je naglašal, da to zahteva, ker je on "klasno svijesni radnik" in "internacionalista". Dobil je buren, dolgotrajen aplavz, delegat Kirin iz Detroita, bivši komunistični prvak, pa je skočil pokonci in dejal v svojem govoru, da "je ta konvencija dokazala popolno bankrotiranje".

KRALJ, KI ZDAJ VLADA PO USTAVNIH DOLOČBAH

Siamski kralj Prajadhipok je vladal do konca junija kakor se mu je zljubilo. Nobena ustava ga ni motila in nikomur



ni bil odgovoren, razen kraljici. A dogodila se je revolucija, oficirji so mu predložili v podpis papir, kateremu so rekli, da je ustava, in njegovo veličanstvo kralj Prajadhipok ga je moral hočeš nočeš podpisati in zdaj vlada ne samo po milosti božji nego tudi po "volji narodovi". Poročila pravijo, da je bila Prajadhipokova absolutistična vlada slaba, a tudi ta, ki ji diktirajo v imenu ustave oficirji ni dosti boljša.

nje komunističnega programa med Hrvati v Ameriki." In bil je res prizor za bogove: komunisti v zaveznitstvu s Kuharićevci! So za samostojno Hrvatsko, kot da je taka žival mogoča, ob enem pa trde, da so internacionalci in "klasno svijesni" radniki! Socialistično kot komunistično gibanje je za pravice narodnostnih manjšin in za samoodločevanje malih narodov, proti imperialistični politiki in proti osvajanju, toda ne prvo niti drugo gibanje ne uči, da je samostojnost kake male države v takem smislu mogoča. Namesto, da bi se borili za demokratično preosnovo Jugoslavije v smislu socialističnega socialnega programa, apelirajo na ignorantni fašistični nacionalizem in sejejo sovraštvo med enim narodom do drugega. To je delala preje Avstrija, ki je med Hrvati pridno gojila hrvatski šovinizem proti srbskemu. Ta črno-žolta vzgoja je pokazala, da ima med Hrvati — celo med hrvatskimi "komunisti", še vedno prav močne korenine.

Tako so se prerekli vsevprek, bilo je "komešanja", "gungule", "galame", "buke i vuke", da se je predsednik Boić silovito razjezil ter vrgel psovko vzruženim delegatom. Ko jo je izustil, je bilo kot da je dregnil v sršenovo gnezdo. Nastala je silovita demonstracija, polovica delegatov je na stolah in vpijejo kolikor morejo dati glasu iz sebe, dokler jih ni Boić potolažil, da ni hud do misli. Od vpitja utrujena delgacija se je pomirila in nato se je začelo glasovanje o resoluciji za samostalnost Hrvatske. Zanj je glasovalo 105 članov konvencije in 76 proti. Nerazodnost in nelogičnost vzruženih zborovalcev je bila s sprejemom te resolucije spet konstatirana, kajti zdaj ima Zajednica kar dve stališči do Jugoslavije. V enem se je izrekla proti diktaturi, toda tudi proti separatizmu. A v drugem par sej pozneje pa za separatizem. In oba sta "v veljavni".

Veliko časa so potrošili tudi v razpravi o pisanju Zajedničara ter poročilu urednika Petraka. Svoječasno je bil tudi on na komunistični strani, a nekaj let sem je proti komunistom v boju, ker smatra, da so kvarni ne le napredki Zajednice, nego da s svojo taktiko intrigiranja ogrožajo njeno bodočnost. Po debati je konvencija poročilo urednika odobrila.

Volitve odbora so se istotako izvršile v veliki napetosti. Bila sta dve listi, namreč narodna in levokriška, tu in tam pa se je pojavil tudi kak samostojen kandidat. Komunisti so dobili v upravnem odboru samo en mandat, namreč blagajnika Vuka, ki je bil preje tajnik bolniškega oddelka. Pomaga mu je od volitve Kuharićeva skupina, kakor tudi dvema komunistoma v druge odbore, v ostalem pa je zmaga la na celi črti "narodna lista". Dosedanjšega predsednika Gazdića niso več kandidirali nego Ivana Butkovića iz Puebla. Lijevo krilo je kandidiralo za gl. predsednika Vinko Vuka, tretji kandidat pa je bil Tomo Besenić, do združitevne konvencije glavni predsednik Zajednice in socialist po prepričanju. Dobili so pri prvih volitvah, Butković 112 glasov, Vuk 94 in Besenić 57. Pri ožjih volitvah je dobil Butković 146 glasov in Vuk 116. Za podpredsednika je izvoljen Miloš Boić iz Clevelanda (narodni blok) s 144 glasovi proti komunistu Snelerju,

Niti ogelni kamen ni več varen!



V Philadelphiji je na neki stranski ulici losena metodistična cerkva, katera je imela ogelni kamen in v njemu nekaj kovane denarja. Zdaj ga ni več, kajti tatovi so ga zmaknili ter izpraznili, kar je bilo v njemu vrednot. Na sliki je vogal cerkve in njen župnik, ki strmi v okradeno odprtino.

istotako iz Clevelanda, ki je dobil 117 glasov. Za tajnika je dobil dosedanji tajnik Vinko Solić (prosvetaš) 166 glasov (kandidiral je na listi narodnega bloka) in komunist Čičić 91 glasov. Za tajnika bolniškega oddelka je dobil narodni kandidat Derkos 164 in levokrišlaš Mavrović 93 glasov. Do sem ni dobilo levo krilo še nobene mandata. Za gl. blagajnika je bil kandidat narodnega bloka dosedanji blagajnik Božo Jonić, levokrišlaški pa dosedanji bolniški tajnik V. Vuk. Ko sta bila predložena delegacija, je vodja separatistov Kuharić apeliral na delegacijo, da naj glasuje za Vuka. Dobil je 131 glasov in Jonić 127. Vuk je torej zmagal s 4. glasovi večine.

Milan Petrak je bil izvoljen za urednika s 162. glasovi; kandidat levega krila Zvonar jih je dobil 93. Za drugega urednika je bil izvoljen Horvat brez opozicije. Za pravnega svetnika je bil izvoljen odvetnik Bogadek proti sedanjemu pravnemu svetniku Lukasu s 174. proti 86. glasovom. Za gl. zdravnika je bil izvoljen dr. Pavlinac. Slovenec dr. Arch je dobil 86 glasov

Ostali odborniki so: predsednik nadzornega odbora Klarić, tajnik Vinski, člani pa Tomić, Piškulić, Pleše in Sanković. Predsednik porotnega odbora Sambol, tajnik Bazdarić, člani pa Himić, Besenić, Kirin, Šneler in Markušić. Za upravitelja sirotišnice je bil izvoljen dosedanji upravitelj George Kutuzović.

V novem glavnem odboru so vodilni faktor takozvani narodnjaki, toda ne toliko fanatični kot npr. Kuharićeva skupina. Na drugem mestu so z več važnimi mandati prosvetaši in na tretjem komunisti, ki imajo tri mandate.

Prihodnja konvencija se bo vršila čez 3. leta v Milwaukeeju. Mogoče bo potrebna še prej, kajti sedanja je zaradi "narodnih" in sličnih natezanj padla s tira treznosti in zato

so ostali najvažnejši ekonomski problemi Zajednice nerešeni. Sistem bolniških podpor v Zajednici je v krizi, več drugih skladov se bori s primankljaji, agitacija je vsled notranjih bojev otežkočena, člani pritiskejajo za vsakojake podpore in finančna sredstva se krčijo.

Konvencija v Garyju je bila sicer dobro izrabljena vaja za vezbanje grl v vpitju, bila je ob enem tudi nekaka govorniška šola, pečala se je obširno z vprašanjem Hrvatske, delegate so čuli veliko govorov o sedanji krizi, ampak ko so se vsi skupaj razšli in če so se ozrli nazaj na petnajstdnevno zborovanje ter na sumo konstruktivnega dela, niso mogli biti zadovoljni.—Pč.

Joliet ima socialistično postojanko

Tudi Joliet v Illinoisu je prišel v socialistične vrste, kjer je bil ustanovljen nedavno angleški socialistični lokal. Njegov tajnik je Clyde Aultz, 427 Oakview St.

SOCIALISTIČNI PIKNIK

v nedeljo 10. julija

Elm Tree Grove

6542 Irving Park Blvd. (na koncu proge cestne železnice)

CHICAGO, ILL.

VSTOPNINA 30c.

Vstopnice dobite v uradu Proletarca in pri vseh članih in članicah JSZ v Chicagu.

Dr. John J. Zavertnik
PHYSICIAN AND SURGEON
OFFICE HOURS AT 3724 W. 26th Street 1:30—3:30—6:30—8:30 Daily Tel. Crawford 2212.
at 1858 W. 22nd Street 4:30—6:00 p. m. daily. Tel. Canal 0164.
Wednesday and Sunday by appointments only.
Residence Tel. Crawford 8440
If no answer—Call Rockwell 9200.

IGRE
GOVORNIKI
GODBA
KEGLANJE
PLES

TISKOVINE

SLOVENSKA UNIJSKA TISKARNA
ATLANTIC PRG. & PUB. CO.
2656-58 S. Crawford Ave., Chicago, Ill.

Tel. Lawndale 3012
A. H. Skubic, pred. — J. F. Korosky taj.

V naši tiskarni se tiska "Proletarec".

AGITATORJI NA DELU

Izkaz naročnin, ki so jih poslali agitatorji "Proletarca".

VII. izkaz.

Vse naročnine, ki jih pošljejo zastopniki in drugi agitatorji Proletarca, so šbete na bazi polletnih naročnin. Namreč agitator, ki pošlje eno celoletno, je zabeležen v tem seznamu z dvema polletnima.

Poslali so:

John Zornik, Detroit, Mich.	20
Andrew Miško, Chicago, Ill.	17
Joseph Snoy, Bridgeport, O.	13
Frank Nagode, Sheboygan, Wis.	12
Anton Vičić, Milwaukee, Wis.	11½
Jacob Rozic, Milwaukee, Wis.	6½
Frank Matkovich, West Allis, Wis. ...	6
Josephine Pohar, Oglesby, Ill.	4
Louis Ambrozich, Milwaukee, Wis.	4
Leo Zevnik, La Salle, Ill.	4
Anton Per, Springfield, Ill.	3
Anton Sular, Arma, Kans.	3
Chas. Pogorelec, Chicago, Ill.	4
John Jereb, Rock Springs, Wyo.	3
John Zupancich, Rock Springs, Wyo. ...	2
Anton Zornik, Herminie, Pa.	2
Anna P. Krasna, Parkhill, Pa.	1
John Hotko, Oglesby, Ill.	1

Skupaj v tem izkazu (4 tedne) 117 polletnih naročnin. Prejšnji izkaz (4 tedne) 175.

Skoro vsak naročnik ima tutintam priložiti pridobiti kakega prijatelja ali znanca, da se naroči na Proletarca. In če bi vsakdo to storil, bi ne bilo za obstoj Proletarca nikake nevarnosti, socialistična misel med jugoslovanskim delavstvom pa bi bila znatno pojačana.

Ali pridemo skozi?

Usoda Proletarca kakor vsakega delavskega lista je v rokah naročnikov in agitatorjev. Če naročniki vsled enega ali drugega vzroka odpadajo v večjem številu nego se dobi novih, ali če list izgublja več oglasov kot pa prejme drugih v nadomestilo, ali če se mu prispevki v tiskovni fond znižajo, znači to zanj nazadovanje in polagoma tudi nevarnost za njegov obstoj. Veliko jih propade. Drugi se rešijo le z največjo požrtvovalnostjo onih, ki si hočejo list na vsak način ohraniti.

Dohodki Proletarca so v tem letu na naročnini znatno nazadovali, posebno pa še na oglasih. Uprava hrani kolikor more posebno na plačah v uradu, toda tiskarni je treba poravnati račun, ker ima z listom sama izdatke.

To ni prvič, da je ta list v krizi. In še v vsaki so mu sodrugi in sodružice obvarovale obstoj. Prepričani smo, da se zgodi to tudi v tej krizi — toda le, če za list storimo več kakor dozdaj. Treba mu je naročnikov, treba oglasov in prispevkov v tiskovni fond. Drugega izhoda ni. Razširjanje Proletarca je ob enem širjenje socialistične agitacije in jačanje socialistične vzgoje. Številno onih, ki to delo vrše, mora biti pomnoženo — čim prej toliko bolje za obstoj Proletarca.

Kadar ste v družbi somišljenikov, skušajte zbrati kolikor pač mogoče v fond za pokrivanje tiskovnih stroškov Proletarca. S tem mu znatno pomagate v boju skozi krizo.

Proletarec je po vsebini in po velikosti vreden naročnine, ki jo plačate zanj. Po idejah, ki jih zastopa in razglša, pa je vreden, da zanj tudi agitirate.

V nedeljo 10. julija

VSI na socialistični piknik ELM TREE GROVE,

6542 IRVING PARK BLVD.,

CHICAGO, ILL.

Peljite se po Irving Park zapadno z ulično karo do konca.

Vstopnice dobite v uradu "Proletarca" in pri članih in članicah JSZ.

VSTOPNINA 30c.

Na sporedu razne zabavne in spor tne igre. — Ples. — Kegljanje.

DOBRI GOVORNIKI.

Royal Bakery

SLOVENSKA UNIJSKA PEKARNA.

ANTON F. ŽAGAR, lastnik.

1724 S. Sheridan Rd., No. Chicago, Ill.

Tel. 5524. Gospodinje, zahtevajte v trgovinah kruh in naše pekarno.

Phone Lawndale 4872

Dr. Otis M. Walter

ZDRAVNIK IN KIRURG.

4002 W. 26th Street Chicago

Uradne ure od 1. do 6 pop. izvzemši nedelje.

PROLETAREC

List za interese delavskega ljudstva.

Izhaja vsak četrtak.

Izdaja Jugoslovanaka Delavska Tiskovna Družba, Chicago, Ill.

Glasilo Jugoslovanake Socialistične Zveze NAROČNINA v Zedinjenih državah za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.75; za četrt leta \$1.00. Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rokopiši in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do ponedeljka popoldne za priobčitev v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Thursday by the Jugoslav Workmen's Publishing Co., Inc. Established 1906.

Editor Frank Zaitz
Business Manager Charles Pogorelec

SUBSCRIPTION RATES:

United States, One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00.—Foreign Countries, One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

3639 W. 26th ST., CHICAGO, ILL.
Telephone: Rockwell 2864.

546

Dve enaki platformi

Kaj je razlika med platformo ali programom republikanske in demokratske stranke? Samo v besedah.

Obe stranki služita enim in istim gospodarjem. Obe sta za sedanji sistem. Nad obema vladajo multimilijonarji. In naravno, da politiki obeh slovesno zatrjujejo ljudstvo svojo lojalnost. Oboji obetajo vse kar kdo hoče ali pričakuje. Platforme obeh sta polni obljub, kakor v vsaki prejšnji kampanji.

Čemu sploh treba obljub? Zakaj zagotavlja omiliti ali pa odpraviti prohibicijo šele po volitvah? Če so njuni politiki iskreni, čemu ne/store to že zdaj? Kongres in legislature so popolnoma v njuni oblasti. Ogromna večina njunih poslancev bo ponovno izvoljenih. In namesto da bi začeli obljube izvrševati šele marca drugo leto, čemu ne takoj?

Republikanska in demokratska stranka sta služabnici kapitalizma. Tega kajpada njuni politiki ne priznavajo, kajti toliko pameti pač imajo, da ne bodo z razlaganjem resnice sli spravljati premoč kapitalistične politike v opasnost. Ker resnice v svojem interesu ne smejo in ne morejo priznati, zato varajo. V slepno jim je največ prerekanje o prohibiciji. Demokratije so zato, da se jo odpravi. Strankina platforma to zahteva določeno naglašano. Toda čemu je večina demokratske stranke v kongresu za "sušo", in za moč samo kadar se njeni kandidati potegujejo za glasove? Jasno je, da vsled slepmišljenja, da ne rabimo ostrejšo besedo. Prohibicija jim prinaša med volitvami graft — milijone dolarjev v podkuplinah, boj proti prohibiciji v volilnih kampanjah pa — glasove. To je "politika". Obe stranki sta napeli vse svoje moči, da potisneta v letošnjem volilnem boju gospodarske probleme v ozadje. S svojim mogočnim časopisjem sta ljudske množice spet vsaj za nekaj časa uverile, da je vprašanje piva veliko važnejše kakor pa problem zasluzka in kruha.

Od balkanske federacije k "samostojni Hrvatski"

Hrvatski komunisti v Zed. državah so se po vojni izrekli za ustanovitev balkanske federacije, za kakršno so delovali socialisti že pred vojno. V nji bi bile združene vse države na Balkanu. Komunisti so po vojni sprejeli v bistvu tudi program, kakor ga je med vojno zastopalo JSZ, toda na prošli konvenciji Hrvatske bratke zajednice meseca junija to leto v Garyju, Indiana so nastopili odprto z največjimi hrvatskimi sovinitvi "za ločitev od Slojce" in za "samostalno Hrvatsko". To so storili ne zato ker verjamejo v možnost "samostalne" Hrvatske, nego da bi pridobili za svojo oportunistično politiko najjignorantnejše delegate ter z njih pomočjo dosegli nekaj mandatov v glavnem odboru. Dobili so tri.

Eden bivših hrvatskih komunističnih voditeljev, ki je bil več let njihov zaupnik in tudi njihov odposlanec v Jugoslavijo, je dejal, da so hrvatski komunisti s svojim delom na tej konvenciji napovedali popolen bankrot. V svojem oportunizmu ter neznanju so potepali vse kar so zastopali lepega in načelnega v delavskem gibanju in se prostituirali v borbi za službe in mandate.

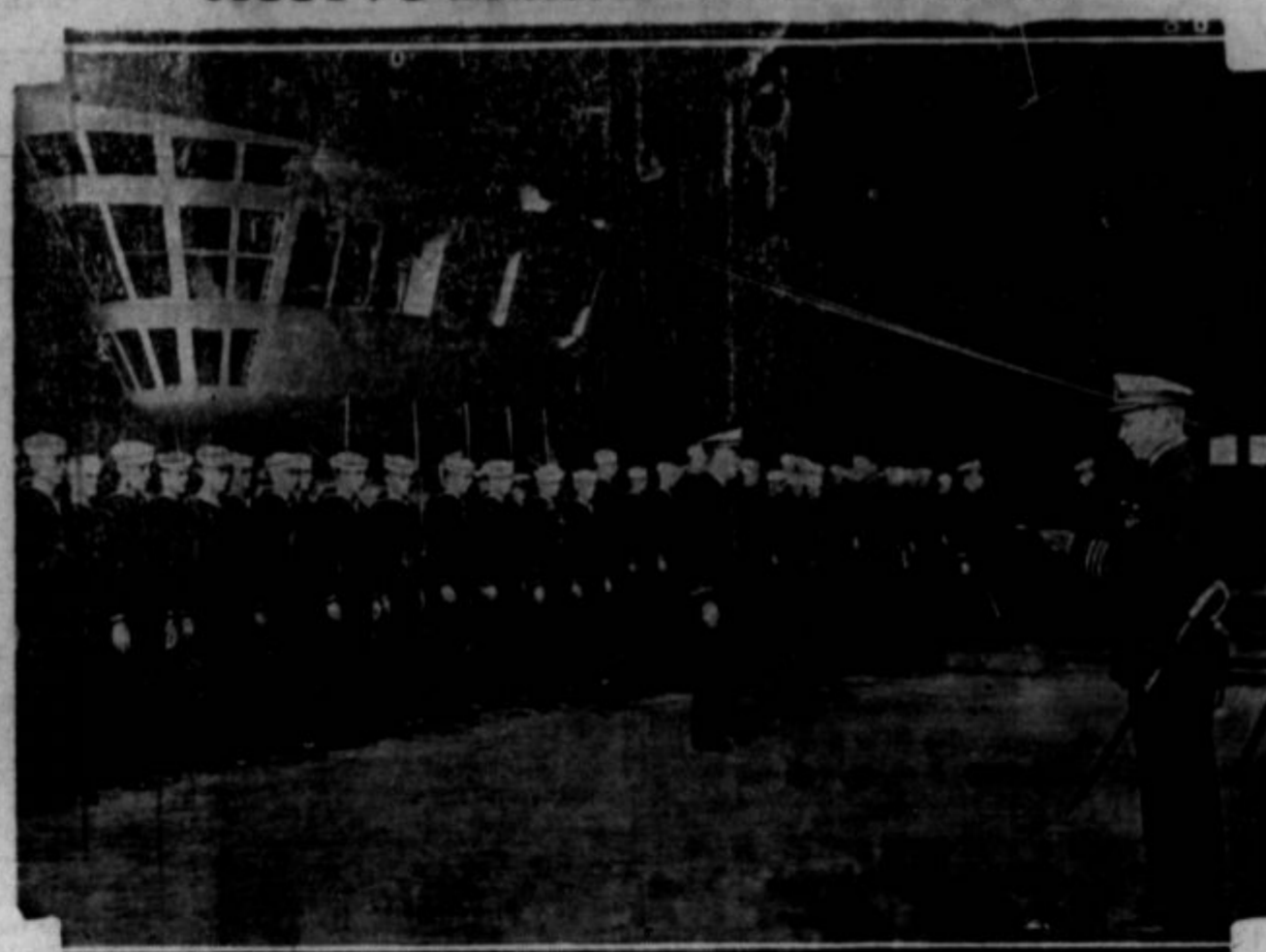
"Dobro gospodarstvo"

V kapitalističnem sistemu velja za dobro gospodarstvo, ako moreš prevarati za kakršnokoli vsoto kogarkoli. Kupi poslopje, plačaj nanj tretjino, dve tretjini si izposodi ali pa še več v obliki "zlatih bondov", v krizi bankrotiraj, in potem kupi imovino nazaj pod polovico nižjo ceno. Naivneži, ki so plačali razliko v "zlatih" in vse sorte drugih bondih, pa izgube. Tak je ameriški "prefri-gan biznis".

Socialisti, kakršni ugajajo nasprotnikom, niso socialisti.

Iskati napake na drugih je igrača. Delati je težje.

MOŠTVO ZRAKOPLOVA "AKRON"



Na sliki je posadka zrakoplova "Akron", ki je največji na svetu. Nad moštvo je gondola, v kateri je prostora za par sto oseb.

Tudi "Glas Naroda" je zdaj prepovedan v Jugoslaviji

Newyorški dnevnik "Glas Naroda" poroča v izdaji z dne 30. junija v daljšem uredniškem članku, da je v Jugoslaviji prepovedan. To je zdaj drugi slovenski list v Zed. državah, ki ne sme več v Jugoslavijo. Urednik piše, da ne ve, kaj je bil glavni vzrok prepovedi, a bržkone jih je več. Med drugim pravi:

"Močno sumimo nekatere naše ljudi v Ameriki, ki so si na vse načine prizadevali privedi "Glas Naroda" v svoje ojnice, pa se jim ni posrečilo. Lahko je pa tudi kak "faktor" v starem kraju opozoril "merodajne" vladne kroge na dejstvo, da piše "Glas Naroda" bolj odkritosrečno kakor je starokrajškemu časopisju dovoljeno.

"Nakratko povedano je bilo tako: — Starokrajško časopisje nam glede političnega položaja v Jugoslaviji ni moglo nuditi primerne in zanesljivega vira. Časopisje hvali sedanji režim iz enostavnega vzroka — ker ga mora hvaliti. Hvaliti ali molčati. Toda tudi molk je sumljiv, in zato so se uredniki starokrajških listov odločili za hvalo — iz praktičnih razlogov, seveda.

"Glas Naroda" je propagiral

Ali sodelujete?

Kjerkoli dobite socialistične peticije, nabirajte nanje podpise, da pridejo naši kandidati sigurno na glasovnico. Povejte ljudem, da naj se podpisujejo pravilno, natančno tako, kakor so njih imena in naslovi navedeni v registracijskih knjigah.

Pridobite vse, ki so socialisti po mišljenju, da postanejo tudi člani socialistične stranke in aktivni v nji.

Pomagajte pri oglašanju socialističnih shodov in razdelite kolikor največ mogoče strankinih kampanjskih letakov.

Jačajte klube JSZ, ker s tem jačate socialistično stranko.

Širite Proletarca, ki je edini jugoslovanski socialistični list v Zed. državah.

Pomagajte pri zbiranju prispevkov v strankin kampanjski fond. Ker mora JSZ zbrati v ta fond določeno vsoto, je potrebno, da vse prispevke pošljete skozi njen urad, četudi dobite nabiralne pole direktno iz kampanjskega urada v Washingtonu, ali iz katerega drugega strankinega urada.

Jugoslovanski delavci, kateri so pred 4. leti glasovali za Hooverja in Smitha, bodo letos oddali svoj glas za socialistične kandidate in socialistični program, ako se bodo sodrugi in somišljeniki dovolj potrudili v agitaciji, da jih pridobijo. Torej vsi v akcijo. Naprej za socializem! Proč s krizo in s kapitalizmom!

Proč s krizo in s kapitalizmom!

Proč s krizo in s kapitalizmom!

ideje Jugoslavije v tistih časih, ko je bila precejšnja kopica sedanjih jugoslovanskih mogotcev cesarsko-kraljeva do kosti in globoko v možgane — če zasluzi ime možganov tista snov, ki jim pljuska po trdih lobanjah.

"In za močno, svobodno, edinstveno Jugoslavijo se bo "Glas Naroda" zavzemal do zadnjega, kajti če bi tega ne delal, bi se izneveril svoji narodni dolžnosti ter bi storili s tem velik in neodpustljiv greh."

Ko je bila v Jugoslaviji proglašena diktatura, jo je "Glas Naroda" pozdravil, češ, da Slovenci in Hrvatje še niso zreli za svobodo. V dokaz je navedel prostaški strankarski boj v skupščini, na shodih in v oštarijah. Zaradi tega je bil vpliv Glasa naroda v režimskih krogih precejšen in deloma tudi zaradi Sakserjeve banke, s katero je bil v najtesnejših stikih. Svoje stališče tolmači sledeče:

"To je bil vzrok, da smo pozdravili odredbo kralja Aleksandra, ko je proglasil diktaturo in razpustil stare politične stranke.

"Toda žal, da je z diktaturo zašel v zagato, iz katere ne ve izhoda. Izkazalo se je namreč, da v dveh ali treh letih ni mogoče zatreti strankarskih strasti, katerim je ranjka Avstrija tako na debelo in na globoko pognojila, da so poglne celo v sencni bajonetov v bohoten osat.

"Kralj, kot moder kralj, je spoznal, da se diktatura ni obnesla. Popustil je nekoliko in odstavil Zivkoviča, kateremu so nekateri po vsej pravici začeli očitati rabeljstvo. To pa ni pomirilo prebivalstva, in vsled tega je ganes v Jugoslaviji kralj največja reva, navzlic štiridesetimi milijonom zlatih frankov, ki si jih vsako leto prilasča po božji milosti in proti volji trepečega in stradalajočega jugoslovanskega naroda.

"Takoj po uveljavljenju diktature je bil imenovan za jugoslovanskega poslanika v Washingtonu dr. Leonid Pitamic, ki je velika glava v zadevah mednarodnega prava. Dotlej ni bilo nobenega Slovenca na nobenem važnem poslaniškem mestu, in zato smo smatrali imenovanje dr. Pitamica za nekako dobro znamenje, češ, da bo diktatura zatirala v domovini izraze nezadovoljstva, dočim bo potom svojih diplomatskih zastopnikov skušala inozemstvu pojasniti svoje prave cilje in namene.

"O tem smo bili trdno pričrani, ko smo doznali, da je jugoslovansko poslanilstvo v Washingtonu otvorilo nekaj "press-bureau", ki naj bi obveščal ameriško javnost, predvsem pa jugoslovansko časopisje v Ameriki o dogodkih in razvojih v naši stari domovini.

"Šef tega "pressbureau-a" je bil par dni po svojem prihodu iz domovine v našem uredništvu ter nam je obljubil natančne podatke o političnem položaju v Jugoslaviji. Ponudbo smo z veseljem sprejeli, toda iz "pressbureau-a" nismo dobili v treh dolgih letih ničesar drugega kot slike kralja Aleksandra in prestolonaslednika Petra ter — pred par tedni — brzojavko, da Aleksander ni pobegnil iz Jugoslavije.

"Da bi rojakom v Združenih državah, — ki se še vedno živo zanimajo za razmere v stari domovini, že vsaj približno predočili položaj, smo posnemali novice o razmerah v Jugoslaviji iz najuglednejšega ameriškega dnevnika "The New York Times", ki ima v Jugoslaviji posebne poročevalce. Ne rečemo, da so bila poročila skozinkoz resnična, toda pisana so bila dosti bolj odkritosrečno nego smo mislili.

"Dekret o prepovedi "Glas Naroda" nam dokazuje, da je v Jugoslaviji hujska diktatura nego smo mislili.

"Zgodovina zadnjih let je pokazala, da so na šibkih, strašno šibkih nogah vlade, ki zanikujejo svobodo tiska in govora. "Grmenja vladnih trobil se ljudstvo zelo kmalu naveliča in je boljbolj dovoljno za šelest in šepet, ki mu kaj boljšega obeta."

Iz članka je razvidno, da je bil Glas naroda z režimovci dolgo v prijateljskih odnošajih, ni pa hotel biti žurnal slavospevov Jugoslaviji po vzgledu starokrajških režimskih listov, nato se je še pregrešil s pri-

občitvijo poročil iz Timesa, ki jih režimska stranka smatra za sovražne, in prišla je prepoved. "Glas Naroda" je imel v starem kraju precejšnjo cirkulacijo.

KRITIČNA STAVKOVNA SITUACIJA V OHIU IZ ZIVA PREMOMARJE

Joseph Snoy poroča iz Bridgeporta, Ohio, da postaja situacija v vzhodnem Ohiju in drugih krajih, kjer je stavka premogorjev, čezdalje bolj vroča. Rudarji so brez sredstev in družine v pomanjkanju, motgotci, ki lastujejo rove, pa arogantni. Vsa posredovanja, ki bi bila količkaj v prid delavcem, odklanjajo. Ljudstvo je vzrujeno in ga je težko kontrolirati.

Ponoči je mnogo streljanja. Aretacije so pogoste. Aeroplani krožijo nad posestvi premogovniških kompanij, ki so jako zastražena. V več slučajih tekom stavke je bilo v nekaterih krajih poslano državno vojaštvo.

Pretepi se čisto dogajajo. Kompanije mislijo, da bodo delavce izstradale in da bodo radi vzeli delo, samo če jim ga ponudi, pod pogoji operatorjev. Če se to zgodi, pride čez nekaj mesecev spet do nove stavke, kajti v takih razmerah ni ne za živeti ne umreti.

Nedavno je prišlo do bitke na reki Ohio med stavkarji in stavkokazi, ki so bili na poti iz West Virginije. Skebi so bili odgnani. Podrobnejše poročilo je med dopisi.

Železnice v krizi

Ameriške železnice so v krizi ne samo zaradi sedanje depresije, nego ker so bile zgrajene špekulativno, brez zdravega planiranja za bodočnost, progla blizu druge proge, potem pa je prišel avtomobil, za njim velik tovorni truk, nato še avtobus, in tako je avtomobilska industrija odvzela železnicam ogromen del prometa. Tudi vodna pota so veliko izboljšana. Železnice pa so medtem tiskale za stotine milijonov dolarjev vodenih delnic, izdajale so za enako visoke vsote "zlatih" bondov in zdaj so v takih finančnih zagatah, da postaja njih stanje brezupno. Ker se milijonarji boje za svoje vložbe v železnicah, so poskrbeli za ustavitve vladne ustanove, katera posojuje železnicam milijone, zato da jih železnice lahko vračajo svojim upnikom.

Če bo vlada ta proces nadaljevala, ji bodo s časoma ostale vse proge, ki jih bo zelo preplačala. Enim je že zdaj posodila več nego so vredne. Pa pravijo, da se bi vlada ne smela "utikati v privatni biznis". To se seveda razume tako, da naj ga le "rešuje" in mu posojuje, ne pa ga kontrolira ali nadzira.

MODEL AVTOMOBILA ZA DIRKO



Avtomobili, kakršne uporabljajo v dirkah, dosežajo brzino nad sto milj na uro in več. Barney Oldfield na tej sliki si je poskrbel model avta, s kakršnim misli posekati vse dosedanje hitrice v avtomobilskih dirkah.

Zgodovina delavskega gibanja na Slovenskem

PRIPREDIL ANTON KRISTAN

(Nadaljevanje.)

"Ljudsko glas" je redno poročal o shodih delavskega izobraževalnega društva. Tako v 17. številki I. letnika dne 10. dec. 1882:

Mesečni shod delavskega izobraževalnega društva bil je v nedeljo 10. t. m. Dnevni red: 1. Odborovo poročilo; 2. stanje malih obrtnikov in delavcev. V drugi točki razkladali so v izvrstnem, premišljenem govoru gg. Tuma, Sturm in Zeleznikar sedanje slabo stanje obrtnikov in delavcev. Konečno pa so izrazili željo, da je vendar že zadnji častoriti kaj za ta stanova, vsaj sta vendar tudi važen faktor glede dolžnosti in davkov, tedaj tudi zaslužita, uživati jednake pravice z družimi stanoviti! Kedaj se bo vendar tudi za to kaj storilo?

Ali pa v 1. številki drugega letnika: 1. jan. 1883:

Ljudski shod v Ljubljani dne 26. grudna 1882. Na dne 26. grudna pretečenega leta sklican je bil ljudski shod, katerega program, sestavljen iz dveh jako zanimivih točk, privabil je mnogo občinstva v prostore hotela "pri Tavčarji".

Po pozdravu navzočih in volitvi odbora, prišel je g. Zeleznikar o prvi točki (o sedanjem slabem stanju obrtnikov in delavcev sploh) v dolgem in temeljitem govoru razpravljati in dokazovati sedanje slabo stanje obrtnikov in delavcev. Med mnogim drugim dejal je tudi, da je zadnji čas, da se združimo in branimo svoje pravo, kajti propad nam preti od dne do dne bolj, a nikogar ni, da bi nam pomagal, da bi nas branil pred tolikimi neprijatelji. Centralni shod v Beču je pač pripoznal dobre predloge za zboljšanje obrtništva, toda mnogo teh predlogov ostalo je nezaslišanih in le nekoliko neznatnih je odobrilo. Nadalje dokazoval je silno konkurenco jetnišnic, akopram pošten obrtnik za isto ceno in veliko bolje izvršuje svoja dela. — Kako potrebno bi bilo razdeliti kupčijo in obrtniško zbornico, da so državni najbolj koristne kupčije, obrtnija in industrija, da so tako rekoč steber celej državi in vendar propadajo od dne do dne bolj, kajti zastopnikov je treba, poštenih zastopnikov. Govoril je tudi o osnovanem obrtniškem društvu, kako malo ali celo nobene koristi nimamo od tega društva in da, ako hočemo do zaželjenega smotra, treba nam je ustanoviti novo politično društvo, kakršnih se nahaja mnogo po Zgoranje Avstrijskem; le po tej poti upati smemo boljše dobe, obrtnik in delavec.

Gospod Škerbine vprašal je v svojem izvrstnem govoru, zakaj sta ta dva stanova tako odstranjena od družih, zakaj ne živata enakih pravic z drugimi, potem pa je odgovoril, da vzrok temu je le, ker se ne gibljeta, ker ne zahtevata in ne branita lastnih pravic; pregovor pa pravi: "Pomagaj si sam in Bog ti bude pomagal!" Dokazal je tudi, da delo po jetnišnicah ne škoduje samo Ljubljani, Gradcu in Kopru, temuč da škoduje in zatira vse obrtnike in delavce po Avstriji. Konečno pa je izrazil željo, da bi slavna vlada natančneje preuredila sedanje stanje obrtnikov in delavcev in da bi nam državni poslanci prinesli o Veliki Noči lepše priuhe domov, kakor sicer.

Gospod Sturm govoril je v glavnem dolgem in lepedonečem govoru o stanju obrtnikov in delavcev in njihovih težavah. Posebno pa je poudarjal novinarstvo. Dejal je, da novinarstvo troši le navadne čenče med ljudstvo, katero se za enake bedarije prav malo briga in da je edini list, kateri se v resnici in resno poteza za obrtnike, delavce in kmete, "Ljudski glas", ki posveti vse svoje moči v blagor ljudstva in da ga zato toplo priporoča vsemu slovenskemu ljudstvu, katero ne gleda le na navadne fraze, ki jih drugi časniki med svet trosijo. Vprašal je: zakaj je število tobakaren določeno, število obrtnikov pa ne. Priporočal je edinstvo in govoril o milosrdnicah, ki imajo svoje obrtnike, pri nas pa iščejo dobička. Gospod Kunc pa je govoril o namerah ljudskih shodov, o angleškem ljudskem shodu, katerega se udeležijo plemenitiši in kmetje, pri nas pa je veliko čudo, če se ga udeležijo kak pisar! Pripovedoval je, da se je na Dunaju ustanovila ljudska stranka, katera nam pa nič ne obeta, ker je sestavljena iz grofov in baronov. Nadalje je zagovarjal novo obrtniško postavo in obrtniško društvo v Ljubljani, ki pa ima res premalo zborovanih slednjic je stavil tudi resolucijo, ki pa je proti 4 glasovom propala. Gospod Tuma razkladal je revščino in navedel je mnogo vzrokov tega uboštva. Gospod Tuma je govoril razburjen o stvareh, katere so res usmiljenja vredne. Razkazoval nam je domače stanje zatiranih obrtnikov, katerega ne vidijo oni gospodje, ki pravijo, da se obrtnikom dobro godi, sami pa pri šampanju čez slabe čase tožijo.

Sprejela se je po govoru g. Regalija resolucija, ki zahteva: 1. da se vlada odpove naročanju različnih obrtniških del pri humanitarnih zavodih; 2. da naj kaznjenci delajo le one pose, ki ne škodijo meščanski obrti; 3. da se trgovska-obrtna zbornica loči v obrtniško in kupčijsko; 4. da se določi 10 urni delavnik, delo ob nedeljah in praznikih pa naj se odpravi."

(Dalje prihodnji.)

RIM

Poslovenil Etbin Kristan.

(Nadaljevanje.)

Tedaj se je zgodilo v njem naenkrat nekaj kakor skrivnostni čar, kakor vstajenje. Palatin, ki ga je bil pravkar ogledoval, ta sivi in mračni, kakor proketo mesto razdejani, le s porušeni zidovjem posuti Palatin se je nenadoma oživel, objudil in se dvignil z vsemi svojimi palačami in hrami. Tukaj je bila zibelka Rima. Na tem Tiberu nadvladajočem vrhu je bil Romulus zgradil svoje mesto, v tem ko so Sabinci zavzeli Kapitol na drugi strani. Sedmero kraljev v politretjem stoletju monarhijske je varno stanovalo na njem sredi visokih, močnih zidov, v katerih so bila prebita le troja vrata. Potem se je odpletlo pet stoletij republike; bila je največja najslavnijša doba, ona, ki je podložila italijanski polotok in potem ves svet rimskemu gospodarstvu. V teh zmagovitih letih, polnih socialnih in državnih bojov je rastoči Rim objudil sedmero grincev; Palatin s svojimi hrami je ostal le še častitljiva zibelka in privatne stavbe so se polagoma razširjale tudi po njem. Ali potem je triumfalni Cezar, vtelešena vse-mogočnost plemena, izza Galije in Farzala, v imenu vsega rimskega naroda; bil je diktator, cesar, ko je bil izpolnil velikansko nalogo, katero je znalo pet prihodnjih stoletij cesarstva izkoristiti z neznanjskim sijajem, v diru vsega razvezanega poželenja. In Avgustus se je lahko polastil moči; slava Rima je bila na vrhuncu, v ozadju pokrajini so čakale milijarde le na to, da se pokradejo. Cesarski blesk se je začel razgrinjati v glavnem mestu sveta pred očmi oddaljenih, oslepljenih in premaganih narodov. Cezar je bil rojen na Palatinu, in ko mu je zmaga pri Actiumu naklonila cesarsko dostojanstvo, je vložil svoj ponos v to, da vlada z višave tega svetega, od naroda češčenega griča. Nakupil si je tam zasebnih hiš in zgradil palačo z dotlej neznanim razkošjem. Tu je bil atrij, ki ga je nosilo osem stebrov in štiri pilastri, peristil, ki ga je obdajalo šestinpetdeset jonskih stebrov, vseokrog privatni prostori, vse iz marmorja, ki je bil z ogromnimi stroški nabavljen iz tujine, v najzibavnejših barvah, iskrec se kakor biserje. In tedaj je prebival skupaj z bogovi; tik pokraj stanovanja je zgradil Apolonov hram in Vestin, da si zavaruje božansko, večno kraljestvo. Posejano je bilo še me cesarskih palač; rastle so, množile so se in cekarile ves Palatin.

Noben despot ni poznal niti v blaznosti svojih sanj enake vsegamogočnosti kakor Avgustus v teh štirinštridesetih letih popolnega, brezpopojnega, nadčloveškega gospodarstva. Podeliti si je dal vse naslove, združil je v svoji osebi vse visoke urade. Kot cesar in konzul je poveljeval armadam in imel izvrševalno moč; kot prokonzul je imel supremacijo v pokrajinah; kot dosmrtni cenzor in princeps, je vladal senat, kot tribun je bil gospodar ljudstva. In razglasiti si je dal za Avgusta; bil je posvečen, bog med ljudmi, ter je imel svoje hrame, svoje duhovnike, in živega so ga častili kakor na zemlji prebivajoče božanstvo. Nazadnje je postal Pontifex Maximus, ter združil versko moč s posvetno. Tako je z ženaino potezo uresničil popolnost najvišjega gospodarstva, ki ga more doseči človek. Ker ne sme Pontifex Maximus živeti v zasebni hiši, je razglasil svojo hišo za državno last. Ker se Pontifex Maximus ne sme oddaljiti od Vestinega hrama, je zgradil v svoji hiši hram tej boginji in izročil Vestalkam varstvo starega žrtvenika ob vnožju Palatina. Nič mu ni bilo predrago; zakaj dobro je čutil, da je tičala človeška suverenost v tej v eni osebi združeni dvojni moči, da je držal ljudi in svet v svojih rokah, ker je bil kralj in duhovnik, cesar in papež obenem. Vse sok silnega plemena, vse nakupičene zmage in vsa še raztresena bogastva so se pod Avgustom razvila in združila v čudovito ponosno krasoto, kakršna ni imela nikdar več zableščati v enakem sijaju. Bil je resnično gospodar sveta; njegova noga je počivala na čelu premaganih in pomirjenih narodov, obdajala ga je nesmrtna umetniška in literarna slava. Takrat je bilo videti, da se je izpolnila stara, pohlepna častihlepnost njegovega naroda po stoletnem, potpečljivem boju, ki ga je vodil, da postane prvi narod na svetu. Rimljanska kri, Avgustova kri je bila, kar je končno rdeče zažarelo v cesarskem škrlatu. Bila je kri Avgusta, božanskega, zmagoslavnega, neomejenega gospodarja teles in duš, kri moža, v katerem prihaja dedščina sedmih dolgih stoletij narodnega ponosa do vrha, in ki ima od njega izhajati potomstvo vesoljnega, nerazdeljivega in neskončnega ponosa ter se razliti v stoletja. Kajti takrat se je zgodilo; kri Avgustova se je imela zbuditi v žilah vsakega vladarja Rima in se pretakati po njih, zasledujoča ga z večno se obnavljajočimi sanjami o svetovnem gospodarstvu. En trenotek so bile te sanje izpolnjene: Avgustus, cesar in pontifex, je imel človeštvo, ga držal v rokah — vse, brez pridržka, kakor svojo last. Pozneje, po propadu, ko se je moč zopet razcepila in se razdelila med kralja in duhovnika, niso stoletja in stoletja poznala druge politike, kakor da zopet osvoje držav-

no moč, da združijo vse gospodarstvo. Atavistična kri, rdeča, pohotno valovje krvi nekdanjih dedov je gorelo v njihovih srcih. Potem, ko je bil Avgustus mrtev in njegova palača zaprta, posvečena, izpremenjena v hram, je videl Pierre palačo Tiberijevo, dvigajočo se iz tal. Bilo je na onem mestu, pod njegovimi nogami, pod krasnimi zimskimi hrasti, ki so ga pravkar ščitili. Mislil si jo je z dvorišči, portiki, dvoranami, silno in veliko — kljub mračni volji cesarja, ki je živel daleč od Rima sredi množice ovahuov in pohotnežev. Moč mu je zastupila srce in možgane tako, da je bruhal iz njih zločin in da ga je napadala izredna blaznost. Potem je vstala iz tal palača Caligulina, povečana slika Tiberijeve palače. Dodali so arkade, da bi razširili stavbo, preko fora so zgradili most do Kapitola, ker je hotel knez imeti možnost, da govori lahko po volji z Jupitrom, za čigar sina se je izdajal. Prestol je napravil tudi iz njega divjaka, besnega, v vsegamogočnosti nebrzdanega blaznika. Potem je prišel še Claudius Nero, ki je prekosil vse in menil, da ni Palatin dosti velik. Hotel je imeti neizmerno palačo in si prilastil čudovite, do vrha Eskvilina segajoče vrtove, da bo tam zgradil svojo zlato hišo, sanje neskončne krasote, ki jih ni mogel uresničiti do kraja. Razvaline palače so kmalu izginile med nemiri, ki so sledili življenju in smrti tega odprezvetnosti zaslepljenega strašila. Potem so padli v teku poldruga leta Galba, Otho, Vitelius, drug preko drugega v blato in kri, ko je bil škrlat tudi iz njih napravil pošasti in tepce, ko so se bili kakor nečiste živali prenasitili užitkov od cesarskem koritu.

Tedaj prihaja s Flavijci začetka pokojnosti človeške pameti in dobrote: Titus, Vespasian gradita malo na Palatinu, ali tedaj se pričena z Domicijanom mračna blaznost vsegamogočnosti pod vlado strahu in ovadstva, nezmišelnih grozot, zločinov in nenaravnih razuzdanosti. Nastale so zgradbe blazne ničumnosti, ki so v svojem blišču tekmovali s hrami bogov; tako od Tiberijeve palače le z uličico ločen Domicijanov dom, ki se je dvigal mogočen kakor apoteoza, s svojo avdienčno dvorano z zlatim prestolom in šestnajstimi stebri iz friškega in numidskega marmorja, z osmerimi čudovitimi sohami v obzidkih, s svojim tribunalom, s svojo veliko obednico, svojim peristilom, svojimi sobami, ki so se bleščale od granita, porfirja in alabastra. Kamenje je bilo obdelano od glasovitih mojstrov in ogromna je bila njega potra, da bi se z njo osleplil svet. Potem, čez leta, se je dodala ogromni množini še ena stavba, palača Septimija Severa, zopet plosnje prevzetnosti. Na obokih so bile visoke dvorane, nadstropja so se dvigala nad terasami, stolpi so štrleli nad strehe. Pravo babilonsko stolpovje se je dvigalo tu na skrajnem koncu hriba nasproti ulici Appia, baje zato, da bi cesarjevi rojaki, prihajajoči iz Afrike, njegove domovine, že iz daljave občudovali njegovo srečo in da bi ga mogli oboževati v njegovi gloriji.

In sedaj je videl Pierre vse te v jasni solnični luči zarotne, iz razvalin vstale palače pokonci in polne sijaja pred seboj; zdaj so stale pred njim in okrog njega. Bile so kakor skovane, nekatere le s tesnimi hodniki ločene. Vsi led želje graditeljev, da se ne izgubi niti ped tega svetega griča, so bile zra- stle tesno stlačene kakor ogromen cvet nepravilne sile in moči; le milioni so jim zado- stovali in ves svet je moral krvaveti za užitek posameznika. V resnici je bilo vse skupaj le ena sama palača, ki je neprenehoma rast- la; umrlj cesar je postal bog, novi cesar pa je, zapuščajoč posvečeno, v hram izpremenjeno stanovanje, kjer ga je nemara plašil duh po- kojnika, občudil neizogibno potrebo, da si zgradi svojo hišo, da vkleše nerazrušljiv spomin na svojo vlado v kamen. Vsi so imeli v sebi to stavbno blaznost; bilo je, kakor da se drži teh tal in prestola, na katerem so se- dali, in v vsakem izmed njih se je na novo po- rajala z naraščajočo silo. Razdejal jih je nagon, da tekmujejo, da prekašajo drug drugega z debelejšimi in višjimi zidovi, z mogoč- nejšim in mogočnejšim kupičenjem marmor- ja, stebrov in soh. Vse je imela v oblasti mi- sel na slavno življenje preko smrti; zapušča- ti so hoteli osuplim generacijam izpričevala svoje veličine, razploditi se v neminljivih čudo- višjih, večno tlačiti zemljo z vso težo teh ko- losov, še dolgo, ko bo veter že raznesel ves njih lahki pepel. In tako ni bila planota Palatina nič drugega kakor častitljivi temelj čudežnega spomenika, krepke rasti poslopj, postavljenih drugo poleg drugega, nakupiče- nih drugo vrh drugega. Vsaka nova stavba je bila silen izbruh prevzetnostne mrzlice, in vsa ta sila je nazadnje s solničnim bliščem be- lega in z živahnimi barvami pisanega mar- morja kronala Rim in vso zemljo z najzred- nejšim in najprevzetnejšim vladarskim do- mom, kjer ni bilo palače ali hrama, ki bi se ponosneje dvigal proti nebu.

(Dalje prihodnjic.)

Vprašanje onim, ki se jih tiče

Republikanci zabavljajo zoper demokrate in demokrati rohne proti republikancem. Vprašamo ene kot druge kakšna je razlika med njimi? In kaj je razlika med blatom in blatom?

Socialistično gibanje hoče zgraditi raj na zemlji. A tudi pravico verovati v nebesa po smrti nikomur ne odreka.

Obsodbe brez ob- ravnave

Kako Louis F. Truger razlaga radikalizem in prijateljstvo med rojaki.

Pismo, priobčeno pod tem naslovom, je bilo poslano samo eni osebi z naročilom, da mora ostati strogo zaupno. Po okolčinah, ki jih pisec bržko- ne ni predvideval, pa je prišlo tudi v druge roke in končno v javnost. Pisal je to pismo Mr. Louis F. Truger iz Clevelanda Louisu Painiču v Pioneeruville, Idaho. Ako se bi Mr. Truger v pismu držal samo vprašanja majne, ki jo imajo v Pioneeruville naši clevelandski rojaki, bi priobčitev njegovih razlaganj in nasvetov ne imela smisla. Ampak v njemu je vse polno stavkov, v katerih je se- be proglasil za sodnika in sodi, ne da bi se preje določno in- formiral. Tožbo skupine delničarjev proti F. Keržetu sma- tramo za njihovo zadevo. Boji med delničarji, ki lastujejo rudniško posestvo Comeback, so njihova zadeva. Nasveti F. L. Trugerja, kako naj se vrše sestanki naskrivaj in kako naj se razpolaga s posestvi je isto- tako stvar onih, ki so založili svoj denar in si izvolili direk- torje, da ga upravljajo.

Trugerjevo pismo torej ni prišlo v Proletarca zaradi re- klame za njegovo družbo, ali vsled umešavanja v njeno no- tranje zadeve. Priobčeno je vsled tega, ker Mr. Truger trdi v tem pismu, in nedvomno je trdil tudi v drugih in ustmeno, da so se proti interesom cleve- landskih delničarjev zoročili "radikalni slovenski Čikažani", ki hočejo, da jim bo Comeback majna "molzna krava".

"Čikažani ne morejo videti Clevelandčanov in jim bi rajše zavili vratove danes kakor ju- tri," je njegova izjava v istem pismu. Ker ne naštevava imen, so nedvomno vsi Čikažani pri- zadedi. Ali da ne bi storil vsem "krivice", končno le pojasni, da se to tiče radikalcev, "ki se- de v toplih gnezdih". Imen ne navaja. Pač pa doprinaša v dokaz, da je bil "Chicago pogin Etbina Kristana", kajti po- stal je žrtev slovenskih hoten- totov, ki tabore v Chicagu in pogubljaljo vsakega, kdor jim pride v pest. V dokaz konsta- tira, da je živel v Chicagu in ima izkušnje. Morda se tudi še spominja, da je bil on eden tistih "Čikažanov", ki je v Gla- su Svobode najbolj lopal po E. Kristanu, radi katerega zdaj pretaka umetne solze.

Pismo L. F. Trugerja Louisu Painiču, datirano 6. junija 1931, se glasi:

Cleveland, Ohio, 6. junija. Dragi prijatelj Lojze! Tvoje pismo z dne 30. maja sem prejel, in verjamem, da sem ga čakal z nestrpnostjo. Zadnjič sem Ti bil ob koncu omenil, da Ti bom poročal takoj, ako bom izvedel kaj, kar bi bilo v škodo podjetju, in danes Ti bom pisal marnikar kaj Ti ne bo mo- goče ljubo, toda jaz se štejem v dol- žnost, da te obvestim, kako in kaj se počutijo Tvoji delničarji, ki so, to moram še enkrat poudarjati, za Teboj in bodo ostali za Teboj in za podje- tje, če me boš poslušal in premislil, kar Ti bom tu pisal. Povem Ti, da bi tega ne storil za nobenega drugega kot za Te in za naše skupno pod- jetje, ker se nad njim zbirajo precej temni oblaki, in vse je ležeče na Tebi, kako boš stvar zavrnil. Stvar je zelo resna in zahteva treznega pre- misleka, kajti eno samo nepremiš- ljeno kretanje ali celo z eno samo be- sedo, bi obrnilo v splošno škodo. Torej poslušaj.

Ze zadnjič sem Ti bil omenil, da veje v Clevelandu nekaj zelo čuden veter. Ko smo bili na partiju kot sem Ti pisal, so bile razne besede in delničarji so vanj tiščali, ker so hoteli biti na jasnem, kaj je z neki- mi "claimi". O teh se ni razpravlja- lo, ker ni hotel Jack o stvari ničesar slišati, videl sem pa, da je bila nape- to, katere nisem še videl pri delnič- arjih. Nekdo je izrekel ime Tavčarja, in jaz takrat nisem niti naj- manje slutil, kaj bi pomenila ta be- seda ali ime, vendar sem slišal potem še večkrat Tavčarjevo ime in pa, da se je organizirala neka nova družba, ki bo pričela z delovanjem svojega "claima". Ko sem le in le to vedno čul, sem postal pozoren ter sem vpra- šal Jacka, kaj vse to pomeni. Jack mi ni hotel dati odgovora, je iz- begaval ter obračal pogovor na drugo stvar. Končno mi je rekel, da se bo vse vredilo O. K. S tem sem bil zadovoljen, ker nimam navade, da bi silil v človeka, da mi nekaj pove, kar misli, da bi ne bilo dobro da ve druga oseba. To se je zgodilo par dni po- tem ko smo bili na partiju. Kar na- enkrat mi pride na uho, da si Ti or- ganiziral novo družbo, in da je član te družbe tudi Tavčar iz Chicage. Ker predobro poznam te gospode, mi je bilo več na tem ležeče, da dože- nem stvar do konca. Kot nalašč pa sem dobil v ponedeljek 1. junija iz Chicage za moj rojstni dan tudi čes- titke, in tam je bilo zapisano tudi to- le: Aleš in Tavčar bosta šla v Idaho, v Boise k Painiču, kjer imajo zlate "Claime". Bilo mi je, kakor da je strela udarila vame, to pa zato, ker poznam dobro te ljudi in ker sem takoj videl, da so Te ujeli v past. Smatral sem torej za svojo dolžnost, da poizvem vse natanko in da Te opozorim glede tega, ker vidim že v naprej, da boš Ti sam postal žrtev brezurnih in egoističnih oseb, ki niso še nikdar storili kaj dobrega sočloveku, ampak so le vedno tako gledali, da so spodrinili koga ter za- sedli njegovo mesto. Takoj sem letel k Jacku ter sem zahteval, da mi celo stvar razložijo, ker jaz moram vedeti vse natanko o celi stvari, ker si Ti v nevarnosti da postaneš žrtev. Zopet mi ni hotel povedati, vendar sem to- liko časa tiščal vanj, da mi je pove- dal, kaj in kako stoji stvar. Se ni- sem bil zadovoljen z odgovorom, po- izvedel sem še pri nekem drugem del- ničarju, ki je stvar potrdil, in še po- zneje pa so mi še drugi povedali tisto. Izvedel sem pa to-le: Ti, Krže in

Gornik ste imeli tri separate claime kjer je rasel gozd oziroma les. Ko je bil B, tam je videl tiste claime, ka- tere je potem Krže napravil Jacku hotel zatajiti. Jack je povedal lju- dem, kateri so ga vprašali, če je kaj lesa okrog rudnika, da je lesa dovolj in Krže sam je dejal, da imamo lesa v vrednosti za več sto tisoč dolarjev. Ljudje so se tega držali in smatrali tisti les za svoj. Prišlo pa je na dan, da si Ti ponudil Tvojim dvema to- varišema gotovo vato, baje ker hoče nova kompanja kupiti dotični les, to- rej družba Tavčar, Ti in nekdo dru- gi. Ko so to izvedeli, in še posebno, da so pri Tvoji novi družbi Tavčar in Čikažanje, katerih nihče ne more vi- deti, je bil ogenj v stehi in splošna misel je ta, da bo Comeback rudnik molzna krava za Čikažane. Vsi vedo, da so te ujeli in le težko verjamejo, da si se jim podal še toliko.

Toda to ni še vse. Bil sem navzoč, ko so skočili na Jacka in zahtevali, da skliče nekaj sestank, toda Jack je odlašal in še odlašal s tem sestankom, ker mu je na tem, da se stvar mirnim potom izravna in uredi. Pri- šlo je še tako daleč, so gozrili s sodnijo, vendar jih je Jack toliko pomiril s obljubo, da se bo stvar ure- dila na avgustovski seji. Od tistega dne se Jack izogiblje vseh, kar ga in- direktno smatrajo za nepoštenjaka, kar veš Ti najbolje, da ni in da želi najboljšo podjetju. Nikakor jim ne more iti v glavo, zakaj je Jack kupil od Fairchilda delnice. Večina ama- tra ta korak za prehod goljufije, ko je vendar s svojim delom in z preku- pom delnic kot sam veš, vzel Tebi in celotni družbi raz hrbet velike opa- nost in potisnil kontrolo v naše, to se pravi, v roke vseh delničarjev, da ni- ma veliko besede pri družbi tuje, in da je podjetje v slovenskih rokah. Včeraj sem bil pri Jacku in povedal sem mu, da bom o stvari pisal Tebi in da Te bom posvaril. Rekel je le, da naj pišem, dostavil pa je, da ga je že sedaj sram, ker se mora pred ljudmi skrivati, ko je vendar storil vse kar je bilo v njegovi moči, da bi podjetje šlo naprej. Sam po sebi boš lahko presodil, kako težko mu je, da padajo sedaj taki očitki na njega, ko mu vendar ne more očitati niti en človek nepoštenega dejanja, še manj pa bi mislil na kakšno korupci- jo. Z britkimi, skoro sarkastičnim nasmehom mi je dejal, ko sem odha- jal: "Vidiš, to ima človek za plačilo, ako hoče in zahteva pravice."

Kako je prišlo do take napetosti? Ko so slišali radi tistih claimov in ko jim je Jack pojasnil, da se bo vse vredilo, da ni imela družba še nikake škode vsled tega in da se les vseeno sekla in rabi za majno in da Ti naj- brže sploh o tem ničesar ne veš, so se pomirili. Kakor hitro so pa čuli, da si organiziral novo družbo in so Tavčar in še drugi Čikažani pri novi družbi zainteresirani, je bil ogenj v stehi, in če hočem biti odkrit (to bom napram Tebi vedno, ker vem, da si Ti sam pri tem žrtev), moram reči, da so bili upravičeni. Eno dobro pa je Lojze, in na to zidaj vse svoje bodoče načrte in pota, DA VIDJO, KAR SE TIČE NOVE DRUŽBE, STVAR V MEGLI. Niso gotovi ali je res ali ne, ali so to le nekatere ha- lucinacije in delo ljudi, ki hočejo

"New Leader"
angloški socialistični tednik.
Ishaja v New Yorku. Naročni- na \$2 na leto, \$1 na pol leta.
Najboljše urejevan angloški so- cialistični list v Ameriki. Man- go slovenskih delavcev ga čita.
Naročite si ga tudi vi. Naročni- no zani sprejema "Proletarac"

HITLERJEVA KOMEDIJA



Nemški fašistični papež Hitler (na desni na tej sliki) je po padcu Brueningovega kabineta zelo pridobil na moči, ker mu je vladá kajzerjevih aristokratskih junckerjev od kraja naklonjena in na njeno urganje ga je tudi stari Hindenburg vzel v zaščito. Socialistična stranka je izdala pro- glas, v katerem svari junckersko vlado, da se igra z nevarnostjo civilne vojne. S posebnim dekretom in na predlog kabineta predsednik Hindenburg fa- šistom spet dovolil mobilizirati privatno armado. Fašistični milični- ki so dobili nove uniforme, ki stanejo okrog dva milijona dolarjev. To relativno visoko vato so prispevali kapitalisti, ki podpirajo fašiste v nadi, da se jim bo posrečilo uničiti delavsko gibanje.

škodovati Comeback. In teh, verja- mi mi Lojze je dosti, posebno pa v Chicagu, kajti ti ne morejo videti Clevelandčane in bi jim rajši zavili vratove danes kakor jutri. Ta na- gojovost je nam vsem v srečo in JAZ TE SVARIM, LOJZE, IN PROSIM KOT ODKRIT TVOJ PRLIATELJ, DA PUSTI ČIKAŽANE PRI MIRU, ako hočeš, da ne boš žrtev kot so bili žrtve že mnogi. Chicago je bil pogin Etbina Kristana, odkritega bora so- cializma, da se mora sedaj na stara leta vlačiti po mičiganških farmah; med tem ko se srakoperji kotijo v gnezdu, katerega je on s svojim de- lom postal. Ali Ti je povedal Krže, kako so ga pred dobrimi 20. leti, ko je bil še urednik glasila SNPJ na zvit in hudoben način spravili od- kruh? Ravno tista struja, katere se- daj lovi Tebe, je ujela tudi Franceta. Povem Ti to in prav odkrito: Ak- se jim nisi že preglbokoko usede- mreže, da popolnoma pretrgaš vs- nadaljno zvezo z njimi, ker to bo Tvoj najnestranejši korak, katerega si mogel sploh v življenju storiti. Ker poznam vse te ljudi prav dobro, ker sem pred dobrimi 23. leti sam s njimi kot mlad in nerazodeno mlade- nič tulli, ker poznam in vem, da je pri njih egoizem, nadutost in tudi zloba edina čednost in ker vem, da so Te pripravili do tega, da si šel z njimi samo radi tega, da razbijejo Comeback, da uničijo Tebe moralno in fizično in da bodo oni gospodje "kapitalisti". Toda gorje bo delav- cem, kadar bodo vodili in gospodarili. Mussolini in Stalin sta angeljka pro- ti tem, kadar čutijo, da imajo moč. (Dalje prihodnjic.)

Dividende in plače
Dividende korporacij v tem letu so bile dozdej povprečno 30 odstotkov nižje kot v istem času prošlo leto. Še veliko bolj so se znižale plače.

Barometer prosperitete
Od 30. marca to leto do 30. junija je v Chicagu propadlo 39 bank, dve pa sta likvidirali prustovoljno.

Priredbe klubov J. S. Z. in drugih soc. organizacij

JULIJ.
CHICAGO, ILL. — Piknik okrajne organizacije Soc. stranke v nedeljo 10. julija v Elmtree Grovu.
CHICAGO, ILL. — Izlet kluba št. 1 v nedeljo 24. julija v forest preserve nad Stežinarjem v Willow Springsu.

MOON RUN, PA. — Konferenca soc. klubov in društev Procvetne mace v nedeljo 31. julija.
CLEVELAND, O. — Piknik so- stranke v nedeljo 31. julija na Pis- tarjevi farmi.

AVGUST.
CLEVELAND, O. — Piknik kluba št. 27 JSZ in odelcev v nedeljo 7. avgusta na Močilnikarjevi farmi.
CHICAGO, ILL. — "Moonlight" pik- nik soc. pavalnega zbora "Sava" v soboto 13. avgusta pri Koglu v Willow Springsu.

POWHATAN POINT, O. — Zbo- rovanje vzhodnoohijske konferenca JSZ koncem avgusta.

OKTOBER.
CHICAGO, ILL. — V nedeljo 23. oktobra dramska predstava kluba št. 1 v dvorani ČSPS.

NOVEMBER.
CHICAGO, ILL. — V nedeljo 21. nov. koncert "Save" v dvorani ČSPS.
DECEMBER.
CHICAGO, ILL. — Dne 31. dec. Silvestrova zabava kluba št. 1. (Dve- ge priredbe kluba št. 1 v prihodnji sezoni: V nedeljo 5. feb. dram. pred- stava v ČSPS. Dne 12. marca sti- gliški program v dvorani SNPJ. Dne 30. aprila koncert "Save" v dvorani SNPJ.)

(Tajnik klubov prosimo, da nam sporoča datume svojih priredb, da jih uvrstimo v seznam.)

NAJVEČJA SLOVENSKA KNJIGARNA

CANKARJEVE IN DRUGE KNJIGE

Pišite po cenik
PROLETAREC

To in ono pri nas in drugod

Cleveland, O. — Ako bi govtovi ljudje bili tako pazni na denar svojih organizacij, kakor se brigajo za preostali fond JRZ, bi bile blagajne raznih slovenskih organizacij za več sto tisoč dolarjev na boljšem. Pametno gospodarstvo v svojih organizacijah bi bilo vsekakor bolj pametno kot pa iskati denar v drugih za namene v katere ni bil nikdar nabran.

Naš Jernej Hafner je predložil na konvenciji SSPZ. zelo navdušeno dve resoluciji. Eno od komunistične Medjunarodne radniške obrane, kateri so iz blagajne potem prispevali \$25, in pa resolucijo, s katero se zahteva razdelitev "milijonskega" fonda JRZ med podporne organizacije, da se iz njega plačuje asessment za brezposelne. V teh časih je to jako mikaven predlog. S prvo resolucijo se SSPZ izreka za omejenjano radniško obrano in poziva svoja društva, da naj z njo sodelujejo. Pri drugi so eni delegatje, kakor je razvidno iz zapisnika, izlili tudi nekaj jeze direktno ali indirektno na socialiste. Zdi se mi, da ni bilo na konvenciji prav nikogar, ki bi bil zadevo glede

JRZ pravilno pojasnil, razen da je omenil Tony Zaitz iz Forest Cityja, da je SSPZ imela priložnosti biti zastopana v upravnem odboru, pa se pozivu, da naj pošlje delegate oziroma zastopnike na poslednjo konvencijo JRZ ni hotela odzvati. Istotako je vabilo odklonila JSKJ. Zato sta danes v poverjeništvu po nalogu in sklepih zadnje razpusitvene konvencije zastopani le JSZ in SNPJ, kateri sta bili duša tega gibanja. Sprejeta je bila resolucija, ki je točno določila, kako se denar upravlja, koliko od posebnega fonda gre za stavarke kjerkoli v Zed. državah, kadar so prizadeti naši ljudje, nekaj pa je bilo določenega v podporo dijakom. Določeno je natančno kako naj se vso vsoto upravlja in kako uporablja. Vsako razpolaganje s fondom mora imeti soglasno odobritev obeh glavnih odborov, čigar zastopniki so na upravi. Bačune se vsakega januarja pregleda po nadzornih odborih obeh organizacij in se jih podaja njunim sejam v informacijo ter v objavo v zapisnikih.

O kakem skrivanju torej ni govora.

Vsota v JRZ je edina, ki je sploh kdaj ostala v kakem "narodnem" fondu. Vse druge slične organizacije in ustanove

so jih sproti zapravile, zato našemu prijatelju Jerneju ne povzročajo nikake skrbi. Če bi bil npr. denar JRZ zbran skupno v komunistični organizaciji, bi tudi že davno izginil. Pa ako tudi ne bi, bi Jernej vseeno ne predlagal, da naj se ga "raztala". Ima pač dvojne simpatije.

O narodnih in delavskih fondih bi človek lahko rekel in zapisal marsikaj. Jaz npr. bi lahko predlagal resolucijo, da naj nam vrnejo denar, ki smo ga zbrali v pomoč Rusiji v času suše, ga izročili organizaciji Friends of Soviet Russia, a pozneje se je izkazalo, da so ga zapravili tukaj, medtem ko so ob Volgi umirali stotisoči Rusov od pomanjkanja. Newyorški Forward je tedaj ameriške komuniste takorekoč primoral, da so pozvali sugestirane liberalne odličnjake, da pregledajo knjige imenovanih prijateljev Rusije, in pregledovalci so morali ugotoviti le to, kar je bilo že znano, namreč, da denar večinoma ni šel v namen, v katerega smo ga prispevali. V društvu, v katerem sem član, smo samo na eni seji zbrali \$28. Tote je tiste dolarje nesel v urad Friends of Soviet Russia in dobil potrdilo. A pozneje so darovalci čitali, da se Foster, Ruthenberg in več drugih ameriških komunistov vozi na evropske komunistične zbornice in na poseje v Rusijo. Njih kom. stranka v Ameriki je bila brok in sami tudi nimajo denarja. Torej so ga dobili iz drugih virov.

Zato pravim: paznja na denar je priporočljiva in koristna. Toda ne sme biti pristranska, kajti organizacija, ki je za pristransko kontrolo, pozabi paziti na svojo blagajno.

V Jugoslaviji ni ničesar stabilnega. Politične razmere so bolj napete kakor pa so bile ko je kralj proglasil diktaturo in obljubil "praktično ureditev države." Bratska dolžnost ameriških rojakov bo, da bodo v bojih bratov na oni strani oceana pomagali, kadar pride njih ura. Svet je ves razburkan, zato je napačno misliti, da je assessment edino, kar je še važnega in vrednega razprave.

Z denarjem, ki ga ima JRZ, bo le malemu številu članov plačan assessment in bi to bila v tem slučaju neznatna pomoč. V borbi, ki pride, pa bo o vsota, ki bo ob pravem času veliko zalegala. Ako bi bil na konvenciji SSPZ kdo, ki bi stvar tako razložil, ne bi mogel nihče napraviti na večino napačnega vtisa. Poverjeništvu pa priporočam, da zainteresiranim krogom vso stvar večkrat pojasnijo.

Frank Barbič.

Delavsko gibanje in hibe komunistov

Cleveland, O. — Pod naslovom "I oni bi dirgi glavu" piše komunistični Radnik z dne 2. junija proti proglasu na jugoslovansko delavstvo, ki ga je izdala s sodelovanjem Srpske sekcije Jugoslovanska socialistična zveza. Kot običajno, se v napadu poslužuje laži in protasških izrazov.

Nu, pa pogledjmo, kdo ruši v tej deželi delavsko slogvo v času, ko bi bila najbolj potrebna in kdo igra vlogo lumpenproletarijata ter slugo buržoazije, katere se trudi da zatre še to malo delavskega gibanja kar ga imamo.

Še nikdar ni bila solidarnost delavstva tako nujno potrebna kakor baš v tej krizi. Ali komunistov se to ne tiče. Njim je blatenje glavno. Napišejo ali govore laž za lažjo, obdolžujejo in to jim je "revolucionarna taktika". Z dokazi se ne ukvarjajo, ker po njihovi morali niso potrebni.

V omenjenem članku je polno konfuzije in smešnosti. Ako bi človek vzel stvar resno, bi moral sklepati, da je komunistična filozofija spremenjena v sama protislovja, ali da ima pisec "preveč" v glavi, ali pa da je nekaj narobe z nauki, ki jih pripisujejo komunistu.

Kdor hoče presojati socialistično gibanje ali delavski po-

The Bread Line

BY BERTON BRALEY.

Well, here they are—they stand and stamp and shiver
Waiting their food from some kind stranger hand,
Their weary limbs with eagerness a-quiver
Hungry and heartsick in a bounteous land.

"Beggars and bums?" Perhaps, and largely worthless.
Shaky with drink, unlovely craven, low,
With obscene tongues and hollow laughter mirthless;
But who shall give them scorn for being so?

Yes, here they are—with gaunt and pallid faces,
With limbs ill-clad and fingers stiff and blued,
Shuffling and stamping on their pavement paving places,
Waiting and watching for their bit of food.

We boast of vast achievements and of power,
Of human progress knowing no defeat,
Of strange new marvels every day and hour—
And here's the bread line in the wintry street!

Ten thousand years of war and peace and glory,
Of hope and work and deeds and golden schemes,
Of mighty voices raised in song and story,
Of huge inventions and of splendid dreams.

Ten thousand years replete with every wonder,
Of empires risen and of empires dead;
Yet still, while wasters roll in swollen plunder,
These broken men must stand in line—for bread.

Visiting Johnstown and Other News

On Sunday, June 19, we visited Johnstown and during our short stay in the city we were entertained by the Langerhols family. We also motored through Latrobe and stopped at Fradel's for a while. The hospitality shown us by these Pennsylvanians was excellent for which we thank them.

Now that Hoover is nominated again for president, the Republican party and its supporters will squander a large sum of money to have him re-elected for another term. Many people think he will not win, but should a Democrat get elected there would be no difference or change in government as both parties serve their masters—big business. The workers should protest against such rulers by voting this fall for Norman Thomas and James Maurer, presidential candidates of the Socialist party.

Here in Bridgeport we are looking forward in having a young people's Socialist club in the near future. Come on Bridgeporters, let's show our spirit for the working class movement and attend the meeting of branch 11 to be held Sunday, July 17!

Margaret Snoy, Bridgeport, Ohio.

Socialist Campaign and Rally Picnic

On Sunday, July 10, the Socialist party of Cook County will hold their annual picnic at Elm Tree Grove, 6542 Irving Park Blvd. The gates will be opened at 10 A. M.

Some of the leading candidates of the Socialist party and Farmer-Labor party will speak. Comrade Leo Krzycki from Milwaukee will be the principal speaker. Music, dancing, ball games and other entertainment are listed for the afternoon program.

All comrades are urged to help swell the crowd by inviting their friends and sympathizers to this picnic. The admission is only 30c. Children under 12 years of age are admitted free. Purchase your ticket in advance from any member of branch 1 JSF.

Imenik zastopnikov "Proletarca"

Kdor želi prevzeti zastopstvo za nabiranje naročnikov Proletarcu, prodajati Am. družinski koledar, brošure in knjige, naj piše upravištvu, ki bo poslalo potrebne listine in informacije. Na tu priobčene zastopnike apeliramo, naj skušajo ob vsaki ugodni priložnosti pridobivati naročnike temu listu. Pravzaprav je dolžnost vsakega slovenskega zavednega delavca agitirati za njegovo glasilo Proletarec.

Ako je ime katerega zastopnika v sledečem seznamu izpuščeno, naj nam sporoči pa bomo imenik radevolje popravili.

- | | |
|---|--|
| CANADA.
Sudbury, Ont.: Frank Starc.
CALIFORNIA.
Los Angeles: Frank Novak.
COLORADO.
Crested Butte: Ant. Slobodnik.
Fueblo: Fr. Boltesar.
Silverton: Anton Majnik.
Walsenburg in okolica: Frank L. Tomič. | PENNSYLVANIA.
Acosta: Geo. Kristell.
Aliquippa: Geo. Smrekar.
Ambridge: Martin Habich.
Boa Air: Peter Bukovec.
Boswell: J. Turcich.
Bradock: John Rednak.
Crafton: Jacob Tomec.
Cannonburg-Strabane: Marko Te-kavc, John Terčelj.
Cliff Mine: Frank Bogataj.
Cuddy: John Jenko.
Darragh: Andy Bertl.
Delmont: J. Paulich.
Dunlo: Anton Poje.
Export: Jos. Britz.
Forest City: Frank Rataic, Tony Zaitz.
Greensboro: Tony Zupančič.
Hendersonville: Albin Karničnik.
Hermintie: Anton Zornik.
Imperial: Frank Augustin.
Johnstown in okolica: Andrew Vi-drich, J. Kobal, Ilija Bubalo.
Krays: Louis Sterle.
Latrobe: John in Mary Fradel.
Lawrence: Louis Britz.
Library: Nick Triller.
Lloydell: Ant. Zalar, Frank Sustar-schell.
Luzerne: John Matičič.
Midway: Anna Nagel.
McDonald: Frank Pustovrh.
Monaca: Stephen Ogrizek.
Nanticoke: Frank Kovach in Henrik Pečarič.
Park Hill-Conemaugh: Frank Pod-boy, Adolf Krašna.
Pittsburgh: John Ban.
Renton: Anton Bogataj.
Rockingham: Martin Zalar.
Tire Hill: M. Krasovec.
St. Michael: Frank Bizjak.
Sygan: Frank Ursitz.
Throop: John Oreshech.
Verona: Tony Kresovech.
W. Newton: Jos. Zorko.
Windber: Tony Stražičar.
Willock: John Kopenik.
Wilkes-Barre: Anton Kastelic.
Yukon: Jos. Robich. |
| ILLINOIS.
Chicago: Frank Zaitz, Fr. Udovich, Anton Vičič, Charles Pogorelec, Anton Andros.
Farmington: John Majdič.
Joliet: John Gerl.
La Salle: Frank Martinjak in Leo Zevnik, Peter Banich.
Mascoutah: John Biskar.
Ogleby: Frank Novak.
Panama: Andrew Hlarsch.
Peoria: Joseph Mrezar.
Springfield: Jos. Ovca, John Gorsiek, Anton Per.
Virdan: Fr. Hlarsch.
Waukegan in North Chicago: Frances Zakovšek, Martin Judnich.
INDIANA.
Indianapolis: Frank Skufca.
KANSAS.
Arma: Anton Sular.
Gross: John Sular.
West Mineral: John Marolt.
MICHIGAN.
Detroit: R. Potočnik, Jos. Klarich, Peter Kisovec, Peter Benedict, Joe Anžiček, Frank Cesa, John Zornik.
MISSOURI.
St. Louis: Anton Nabergoj.
MINNESOTA.
Buhl: Max Martz.
Chisholm: Frank Klun.
Duluth: John Kobl.
Ely: John Teran.
MONTANA.
Red Lodge: K. Erzožnik.
NEW YORK.
Fly Creek: Mrs. Frank Trinkaus.
Gowanda: James Dekleva.
Little Falls: Frank Gregorin, Fr. Petrus.
Seward: Frank Žagar.
OHIO.
Akron: John Slanovec, Leo Bregar.
Bridgeport: Jos. Snoy.
Barberton: John Jankovich.
Canton: Peter Chufar.
Cleveland: John Krebelj, Anton Jankovich.
Conneaut: Joseph Sedmak.
Girard: John Kosin, John Tancek, Anton Dobrovolec.
Glencoe: Albina Kravanja.
Kenmore: Joseph Jereb.
Libon: J. Bergant.
Maynard: Andy Zlotoper.
Pine Fork: Nace Žlembergar.
Pewhatan Point: Anton Vehar.
Newburgh: Jos. Lever.
Niles: John Plahtar.
Warren: Eugene Mikul. | UTAH.
Wattis: P. Zmrzlikar.
WASHINGTON.
Seattle: John Zupančich.
W. VIRGINIA.
Pierce: Frank Polanc.
Star City: Lawrence Selak.
WISCONSIN.
Kenosha: Frank Žerovec.
Milwaukee: Jacob Rozic, Louis Am-brosich in Leonard Alper.
Sheldon: Ignac Kolar.
Sheboygan: Fr. Stih, Fr. Nagode, Leo Milostnik.
Willard: Mike Krul.
West Allis: Frank Matkovich.
WYOMING.
Diamondville: Anton Tratnik.
Rock Springs: John Jereb.
Sublet: John H. Krsianik. |

Of, By, For, And If So, Why Not?

By ADAM COALDIGGER.

The fore part of this piece is written in Washington, D. C. I often wondered what D. C. stood for. Now I know. It stands for Damned Confusing. And this is how come.

For a century and a half, this country was operated upon by two political parties—the Ins and the Outs. The Ins constituted the greater of two evils, which only could be cured by making the lesser evil the greater evil.

Now the Ins and Outs are so scrambled that nobody knows any more who's who, what's what, or why so. The only difference between Republicans and Democrats is that the Democrats are better Republicans and vice versa. So long as Helpful Herbert had a Republican majority to support him, all he got out of it was conflagrations under his coat tail. But now that the opposition is in power, he's sitting jake.

The way them Democrats stand behind their Republican president is one of the most touching things I ever saw. No matter what Herbert wants to put over, all he's got to do is whistle and every Democrat in Congress wags his tail in approval.

Ten years ago, Herbert didn't

know whether he was a Republican or a Democrat. Now the Democrats don't know if they are Republicans or Democrats. In Congress they vote Republican and on the outside they are trying to beat the man they are voting for on the side.

If Herbert had any gratitude, he'd fess up that it was all a mistake when he thought he was a Republican, and if the Democrats had any brains, they'd go to court and prove that they were suffering from blind staggers when they put the cross under the donkey.

As matters stand now, Hoover is unquestionably the strongest Republican the Democrats can put up. In fact, he is the only leader the Democrats have left. Neither Roosevelt, Baker, Al Smith, nor Garner can hold a candle to Herbert when it comes to leading the sorried ranks of Jeff Davis to victory.

They say there is only one party in Russia. Well, what of it? That's all we got over here. The only difference is that over there the Bolsheviks shoot Democrats while over here, the Democrats hang themselves.

Of, By, For, And If So, Why Not?

By ADAM COALDIGGER.

po osvojitvi stotere delavske ustanove — liste, tiskarne in domove, ko so jih na "junaški" način okupirali in gospodarili znjimi kakor nihče.

Socialisti so gradili pokret skozi dolgo let in ga dvignili že do visoke stopnje, ko se je začela vojna. Nato so se pojavili agentje provokatorji še v večjem številu nego poprej. Jugoslovanski socialisti pa so imeli težkoče še s takozvanimi "intelektualci", prevaranti, propadlimi študenti, potem z "jugoslovanskim viječem", Londonskim odborom, washingtonskim odborom in njih "krfsko deklaracijo", z raznimi odbori društev itd. In po vseh teh vrtincih lahko danes vsak pameten človek ugotovi, da je bila taktika socialistov v teh izjemnih razmerah zdrava in če ne bi bili ovirani od reakcije, ki je dušila soc. organizacije in liste, bi razkolniki in provokatorji ne mogli dovesti tedanjega mnogo obetajočega delavskega gibanja v katastrofo.

Končal bom s tem dopisom v prihodnji številki.

Pavle Rasich.

Duly Qualified

Magnate: "The man who marries my daughter will want a lot of money."

Suitor (hopefully): "Well, sir, nobody wants it more than I do."

Exit Cue

Visitor: "Do you like reciting, dear?"

Child: "Oh, no, I hate it, really. But Mummy makes me do it when she wants people to go."

To broaden your knowledge of the Socialist and Labor movement, read

The New Leader

OFFICIAL ORGAN, S. P.

7 East 15th Street, NEW YORK CITY, N. Y.

One year \$2, half year \$1, three months 75c.

PIŠITE UPRAVNIŠTVU!

Ako je v vašem imenu in naslovu, ki je prilepljen na listu, pomota, ali če se kaka številka izgubi, ali če ste dobili slučajno kak tiskovno pokvarjen izvod, nam sporočite v pismu ali dopisnici, da pomoto popravimo, oziroma, da vam pošljemo drugo številko lista. Naša želja je naročnikom ustrežati. Od njih pa pričakujemo, da nam vse morebitne pomankljivosti glede lista sproti sporoče.

Delavsko gibanje in hibe komunistov

Cleveland, O. — Pod naslovom "I oni bi dirgi glavu" piše komunistični Radnik z dne 2. junija proti proglasu na jugoslovansko delavstvo, ki ga je izdala s sodelovanjem Srpske sekcije Jugoslovanska socialistična zveza. Kot običajno, se v napadu poslužuje laži in protasških izrazov.

Nu, pa pogledjmo, kdo ruši v tej deželi delavsko slogvo v času, ko bi bila najbolj potrebna in kdo igra vlogo lumpenproletarijata ter slugo buržoazije, katere se trudi da zatre še to malo delavskega gibanja kar ga imamo.

Še nikdar ni bila solidarnost delavstva tako nujno potrebna kakor baš v tej krizi. Ali komunistov se to ne tiče. Njim je blatenje glavno. Napišejo ali govore laž za lažjo, obdolžujejo in to jim je "revolucionarna taktika". Z dokazi se ne ukvarjajo, ker po njihovi morali niso potrebni.

V omenjenem članku je polno konfuzije in smešnosti. Ako bi človek vzel stvar resno, bi moral sklepati, da je komunistična filozofija spremenjena v sama protislovja, ali da ima pisec "preveč" v glavi, ali pa da je nekaj narobe z nauki, ki jih pripisujejo komunistu.

Kdor hoče presojati socialistično gibanje ali delavski po-

Twenty "little blue books" by leading Socialists on twenty phases of socialist thought and action

The LITTLE LIBRARY of SOCIALISM ONLY \$1.00!

Socialism and the Farmer's Problem..... ALGERNON LEE
Socialism and Culture UPTON SINCLAIR
Why I Am A Socialist HEYWOOD BRON
Socialism and the City Mayor DANIEL W. HOAN
Will Socialism End The Evil of War? DEVERE ALLEN
Pioneers of Socialism McALISTER COLEMAN
Incentives Under Socialism G. D. H. COLE
Socialism and the Trade Unions JAMES ONEAL
Current Objections to Socialism Answered JOHN M. WORK
The Socialist Goal FRED HENDERSON
The Betrayal of the Workless McALISTER COLEMAN
Can Socialism Prevail in America? JAMES ONEAL
Forces Making for Socialism PAUL BLANSHARD
Organizing the World for Socialism CLARENCE SENIOR
Socialism and the Individual NORMAN THOMAS
Socialism and Women MARION PHILLIPS
The Practical Accomplishments of Socialism MORRIS HILLQUIT and NATHAN FINE
The Practical Program of Socialism HARRY W. LAIDLIE
The Political Philosophy of Socialism MORRIS HILLQUIT
Socialism and Communism NORMAN ANGELL

ORDER FROM:

PROLETAREC
(BOOK DEPARTMENT)
3639 W. 26th STREET CHICAGO, ILL.

Norman Thomas has just written another book which you must read

AS I SEE IT

173 pp. \$2.00
BLUE CLOTH

Sent postpaid from

Socialist party,
549 RANDOLPH ST.
CHICAGO

A Trek of the Jobless

The bonus campers at Washington heard a speech by Norman Thomas, and it was well received. They have also heard from other Socialists, notably Amicus Most and Marx Lewis. And they have gladly accepted Socialist leaflets, on the streets; no literature is allowed to be distributed in the camps.

It is not only interesting but encouraging that they have heard these Socialist and read these leaflets with friendliness.

For, you know what is the position of the Socialists on the subject; it has been brought out by Norman Thomas on this page several times, and to some extent in this column. The Socialists are for relief and jobs for all of the unemployed, and they do not ask whether an unemployed person was a soldier or not. They do not believe that a soldier should be singled out for preference. They do not believe that war service is as important or as patriotic as peace service. They do not believe that relief should be given in such a way that the money would go to employed soldiers as well as unemployed soldiers. Hence, they want relief given to the unemployed, as unemployed, not as ex-service men; and they want the public to furnish employment for all of the unemployed.

That this would be infinitely better for the unemployed soldiers—and that it would also give them a far better basis on which to demand relief and jobs—should be clear to them as soon as they think about it. The report of the good reception they have given to Thomas, Most and Lewis, indicates that it has already become clear to many of them.

It might be well for them to turn their trek into a pure and simple trek of the unemployed—and get tens to thousands of other unemployed to join them at Washington, regardless of whether they were soldiers or not.

—The Milwaukee Leader.

Pessimism and the Industrial Crisis

The New York Times recently devoted an editorial to the industrial crisis in answer to the "complete pessimist" who believes that the present panic is different in kind. The Times interprets the pessimist view as one that regards the present breakdown as a permanent one. "The overproduction of goods that brought on the present crisis is not like that of other periods; this time it is the saturation point." The pessimist goes on to say that "what the country must now look forward to is this huge mass of idle workers as a permanent feature of our economic life. Such is the fatal difference 'in kind' today."

There is something to be said in favor of the pessimist view although one risks much in making forecasts of the future as a result of the present breakdown. We think he is right in believing that American capitalism had reached the "saturation point". High-powered salesmanship and encouragement of installment buying certainly contributed to a saturation greater than in any other crisis. Moreover, the more intense exploitation of workers through scientific management and new machines justifies the forecast of a "huge mass of idle workers" as a permanent feature of capitalism. It is questionable whether even the five-day week and six-hour day throughout all industry will absorb all the idle, much as they are desirable.

In any event, the capitalist system is rotten ripe for a Socialist receivership and nothing short of it will end its malign absurdities.

—The New Leader.

"What's It All About"

The fundamental doctrines espoused by this paper are inherent in these axioms or truisms:

- Let those who produce, possess.
- Let those who possess, produce.
- Let all possess, in order that all may produce.
- Let all produce, in order that all may possess.
- Let no man monopolize production, lest he monopolize possession.
- Let no man monopolize possession, lest he monopolize production.
- Production and possession should be inseparable in society as they are in reason and in right. Let no nation divorce possession from production; for what God and nature have joined together let no political or economic society put asunder.

—Industrial Democrat.

With all my heart I protest against a system in which the lapdogs of the rich are the social superiors of the children of the poor.—Eugene V. Debs.

SEARCHLIGHT

By DONALD J. LOTRICH

Hoover and his plutocracy is beginning to fear Socialism. They have always endeavored to stop to progress of the Socialist movement but while we have had "prosperity" and the workers their little jobs, which permitted them to buy furniture, radios and automobiles on the installment plan, Hoover didn't have to worry about the Socialists and radicalism. Now that 12,000,000 able bodied workers are idle and another 10,000,000 working only a day or two a week, the workers have begun to awaken to the fact that Hoover and his mythical "prosperity" have vanished, perhaps never to return under the present system, and so the workers are looking for a savior, someone who can promise them jobs and food. Naturally enough, the Socialist movement and the Socialist press is gaining new recruits and new support from the ranks of the workers.

Socialists have an abundance of material and proof that the Capitalist system is destroying itself. The Socialist press has an overabundance of material to prove that most all public officials of the republican and democratic parties have robbed, stolen or grafted from the public tills or that they have questionable records at some time or another. And, while, the reactionary press "gets away" with most everything it might say against the radicals the Socialist and radical press is persecuted when the plutocrats fear that it might do too much damage to their campaign or expose too many illegal deals of our rulers.

That is exactly what "The American Freeman" has been doing, exposing the works of the inner machine with Herbert Hoover at the head. So the issue of June 25 was confiscated by the postal authorities and supposedly burned, on the pretense that the paper propagated insurrection and armed resistance to federal authority. If the Freeman had plenty of money it could test the ruling of the postmaster. But being barely able to exist the publisher will have little money for lawyers fees. The expression for which the Freeman was confiscated merely related what hungry men would have done 50 years ago, a comparison which any other newspaper could have printed without any fear of confiscation.

Next Sunday we expect our Yugoslav friends to follow us to the Cook County Socialist Party picnic at the Elm Tree Grove, at the end of the Irving Park carline. Admission is only 30 cents and our friends are urged to buy their tickets from our members. This will be one of the many campaign rally's prior to the November elections.

The republican party was bitterly attacked by the democrats in convention at the Chicago Stadium. Practically every speaker pounced upon the misuse of the republicans and

"The Republic Seems to be Tottering"

A scandalized reader writes to The Chicago Tribune saying that he saw a Socialist street meeting going on in Chicago and he called a policeman and asked him to break the meeting up, but the copper said, "It doesn't do any good; they have a permit from the city and have the privilege of free speech." The speaker, says the horrified letter writer, was "lecturing to our citizens on the supposedly wonderful things this damnable thing called Socialism would do to this country." Even the editor saw the childishness of this cry of anguish, for he headed the letter, "The Republic Seems to Be Tottering."

No doubt the Scribes and Pharisees were equally shocked when they heard Jesus Christ making open-air talks in Palestine. Since open-air Socialist speeches have been made in Chicago for several decades, it is queer that there should be a citizen who never heard them, but he'll get used to it, and maybe some day he'll stop and listen, and learn something which will be to his advantage. You never can tell. Sometimes the most vigorous opponents become the most ardent advocates of the cause.

—T. M. L.

Days of Grace

Landlord—I'll give you three days to pay your rent.
Tenant—All right, I'll take New Years, Easter and Fourth of July.

cried for the support of the democratic platform and ticket. The democrats claim that they have been called upon to return prosperity and jobs to the workers and farmers. They are dripping wet and want to give the people of our nation good beer and wine as if that will save the unemployed who have no money to buy bread much less beer. The leaders repeated the prohibition question was the most important issue and after that was "in the bag", Governor Roosevelt tried to sooth the disappointed unemployed by switching, upon his own initiative and authority, the question of responsibility for the unemployed. From now, until election time in November, the citizens can expect to hear thousands of speeches by the democrats and republicans, extolling their great grief over the unemployment situation and their love for the workers and farmers; the republicans condemning the democrats and the democrats cursing republicans. But don't be bluffed fellow workers, this system breeds hatred and brings up a few brainless, irresponsible and greedy rich who do nothing for their money and the many workers and farmers who toil but receive nothing for their toil. It is the most unjust, unsound and decayed system which must fall from its own disease.

Another massmeeting was held last Thursday at 26th and Millard, with the visiting speaker being Comrade Schneid. Our comrades must learn that meetings will be held every Thursday night.

Our fight is against both of these professed two parties in reality "dual parties of the one structure". Our fight is against the Capitalist system as represented by the two major party thieves and their platforms. Our fight is for decency and democracy but in our fight we must not underestimate the powers that are capitalists. Let us be within the bounds permitted us and use every legal effort to make the people understand us.

When we glance over the platforms of the republican and democratic parties we find very little difference in the makeup. But what a different color the Socialist platform presents. The former platforms are grossly misleading and dedicated to the greater plunder of the people while the latter defines the needs of the workers in definite tones. One is for the rich the other for the poor. A large distribution of the Socialist Party platforms must result in a heavy vote for Thomas and Maurer.

Who Gets the Nation's Income?

By JAMES H. MAURER.

Candidate for Vice-President of the United States. — President, Pennsylvania State Federation of Labor 1912-1928. — Commissioner of Finance, Reading, Pa., 1927-1931

One hundred and fifty years ago, when this republic came into existence, we had a population of 4,000,000 and an annual income approximating \$400,000,000 and a national



JAMES H. MAURER.

wealth of \$500,000,000. Ox-carts and stage coaches were the means of transportation.

Much has happened since then. The population in 1930 was about 120,000,000 with an annual income of about \$90,000,000,000 and a national wealth of approximately \$375,000,000,000. While our population has increased thirty fold, the annual income has increased 195 times and the national wealth is nearly 770 times as great as it was a century and a half ago.

90-Billion Income in 1930. If this annual income of \$90,000,000,000 in 1930 had been equally distributed to the head of each family of say only four to a family, each family would have an income of \$3,000, and the national wealth of \$375,000,000,000 divided in a similar manner would mean that each family would be the possessor of \$12,000 worth of property.

But by consulting the income tax returns of 1928, we know that only about 3,000,000 out of our 120,000,000 population had an annual income of \$3,000 and over, and in this group were 20,000 with incomes of \$50,000, and over 1,357 with incomes of a million, and 500 with incomes of a million and over, and 10 with average incomes of \$8,900,000 each. While

this great wealth was created collectively, it surely does not require much of a scholar to see who it was created for. Surely not for the remaining 117,000,000 of our population who created it and whose annual incomes shrank from less than \$3,000 to nothing.

Shows Big Increase.

The wealth of this nation has increased 25 times as fast as our population. May I ask, are the workers who created this wealth 25 times as well off, or 25 times more secure against poverty and want as were our ancestors a century and a half ago? Needless for me to tell you that we are not as well off or as secure against poverty and want as the early settlers of the ox-cart period were.

Who gets the lion's share of this wonderful income? Not the workers who created it. No; by hook and crook, mostly by crook, it, through our so-called cherished institutions of rent, interest and profit, was absorbed by less than 3,000,000, leaving the balance of our population of 117,000,000 absolutely at the mercy of the individualistic and capitalistic disease germs which are more destructive to the human family than any other known pestilence that the human family has ever been afflicted with.

Few Own Everything.

Those who absorb the lion's share of the nation's income naturally own the lion's share of the national wealth. Those who produce everything own nothing.

And in this struggle between the individualist and collectivist, the individualist has won, with the seat of government in Wall Street and its loud-speaker in Washington.

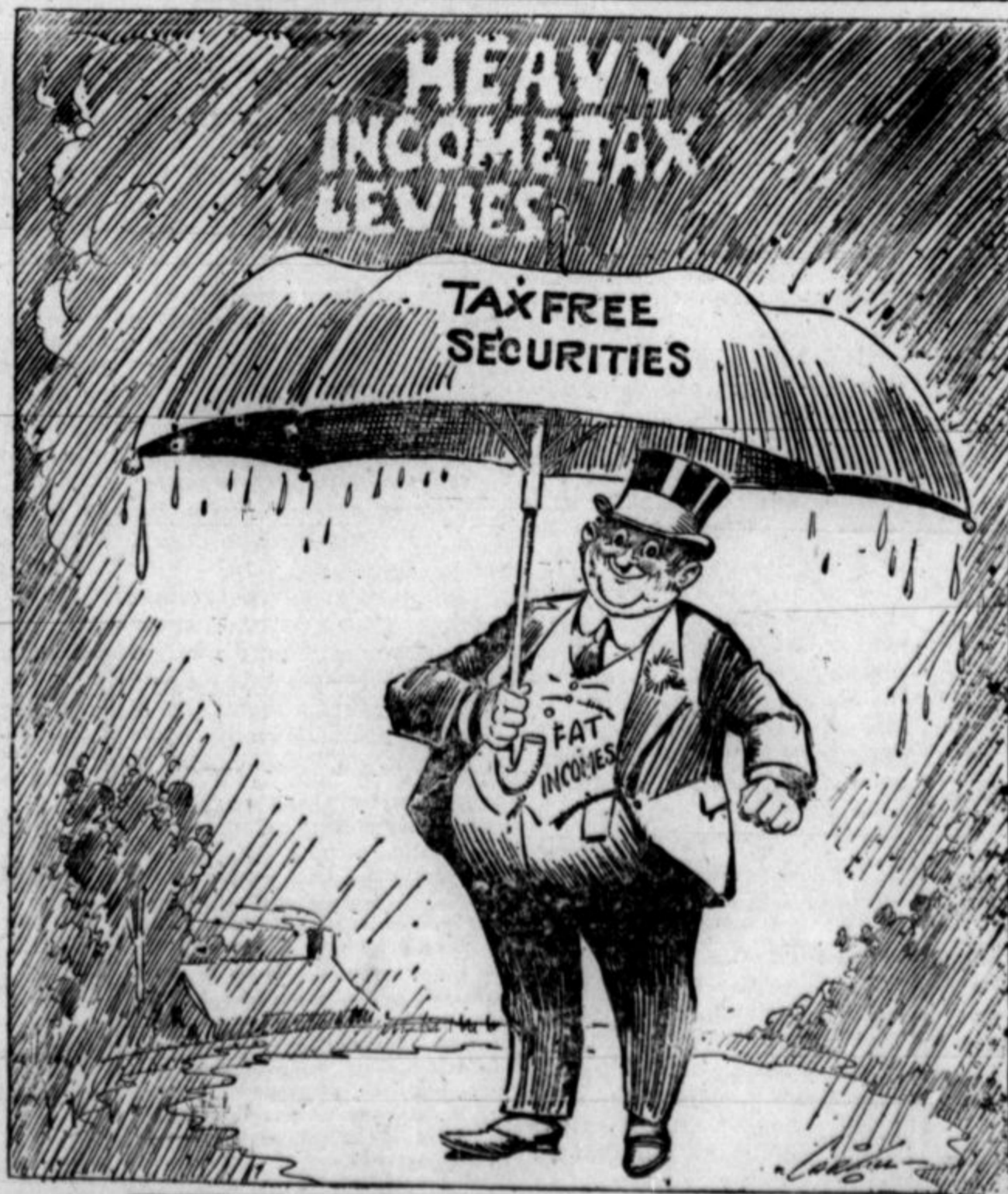
He Was No Debater

"What is the shape of the earth?" asked the teacher.
"Round."
"How do you know it's round?"
"All right, it's square, then; I don't want any argument."

He Knew Them

Mrs. Knagg (with magazine): "It says here that a South Sea Island wife isn't supposed to talk until her husband speaks first."
Knagg: "I'll bet some of those husbands are fools enough to do it."

WHO SAID "SOAKING THE RICH"?



Capitalism Finished; Socialism Only Hope

"Capitalism," says Lord Ponsonby, aristocrat of British aristocrats in an article in the June Current History—"Capitalism, based on imperial arrogance and the perpetuation of class distinctions and relying on the conservative expedients of patronage and charity, has failed to maintain peace either abroad or at home (England). This failure is likely to become more and more evident. Socialism has not been tried. It will not be the mere results of acts of Parliament, it is a method of organizing in industrial community by public control for the benefit of all which promises to be the most effective system of insuring the general welfare of a nation. Private enterprises in the larger national concerns has broken down and the natural evolution of society is toward cooperation for the common good instead of a profit system for the individual alone."

Everywhere that is what sane and honest men are recognizing and saying. It remains alone for Lord Hoover and the rest of the machine-made aristocrats of the United States to attempt to deny the self-evident truth that Socialism is now the only hope the human race has of escaping wholesale starvation in the midst of boundless abundance.

As Lord Ponsonby says, Capitalism is in its death throes and the human race will end it, and soon, or it will end the human race. And that is all there is to it. Neither the Hoovers and Morgans, the Guggenheims and Rockefellers, or the Lewises and Greens and Wolls, the Fishes and Easiys and Dies can by one iota halt the onward march of social evolution, and that evolution says in unmistakable terms that Capitalism is finished and that the race has today but one of two choices to make as to its present and future—Socialism or Barbarism.

Which do YOU choose? It is up to YOU!
—The American Guardian.

What's the Significance?

The "bonus" marches of the war veterans have a significance far transcending anything that happened, or may happen, in Washington, and altogether apart from the rather ludicrous events in the nation's capital.

As a gesture of agitation for legislation, the demonstrations were by turns amusing, pitiful and irritating. The deliberate exploitation of war sentiment, and the crude selfishness of the veterans demand for special favor, were disgusting. As for the protests and alarms of the "higher-ups" in the veterans' organizations, we may be pardoned, perhaps, for asking what these men expected, and why they should be surprised and angry. For, what have the leaders of the veterans been doing in recent years but teaching their followers that the government was theirs to plunder at their will? Having aroused the hunger, they must themselves be held responsible if the rougher element among them resort to unconventional methods of satisfying this hunger.

But the real significance of this episode lies in quite another direction. What we see in it is a portent, or even threat, of what is likely to take place this coming winter when government relief breaks down and millions Americans stand face to face with starvation. Not veterans with a selfish demand for a "bonus", but citizens with an elemental right to live, will then begin to march. For anybody who has any idea that the people of this country are going to remain forever quiet as their misery grows deeper and deeper, is cherishing a strange delusion. Americans are a patient lot, especially the poor among them. This last winter bears eloquent testimony to this fact! But Americans are also a lawless people, prone to mass action, and, once aroused, move like flame before the wind. We advise the government to ponder matters this summer, and weigh the wisdom of feeding men before rather than after an uprising.—Unity.

Child Workers

Approximately 700,000 children from 10 to 15 years of age, inclusive, were at work in the United States in 1930. About 230,000 of these, or more than one-third, were 13 years of age or under. The number of children out of school is even more staggering. More than 1,330,000 children 7 to 15 years of age, inclusive, were not attending any school in 1930, according to census figures, in spite of the wide extension of compulsory school attendance.—The World Tomorrow.

Social and Industrial Democracy

Political democracy permits one man to count for as much as another one day every two years (if his vote isn't stolen). Political democracy, therefore, may seem a rather unimportant thing, but never forget that rightly used, it can bring us social democracy and industrial democracy—social democracy being the classless society, and industrial democracy being industry of the people, by the people, and for the people.—The American Guardian.

A Great Saving

Muscataine, Ia., has saved its citizens \$1,448,000 during the first seven and one-half years of operation of its municipal light and power plant by reason of the lower rates for service as compared to the rates charged by private companies.—Public Ownership.

They who rule by fear, by fear are ruled, finally—ruined. That is the "seed of destruction" which the shell of all Dictatorships.